

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б Р А Н И Ч

Год. XVI (VII)

Београд, јуни 1931.

Број 6

УРЕДНИШТВО:
УСКОЧКА УЛ. БР. 2.

ВЛАСНИК И ИЗДАВАЧ:
АДВОКАТСКА КОМОРА У БЕОГРАДУ

Др. Иван Рибар

П А Р И С К Е К О Н В Е Н Ц И Ј Е

(потписане у Паризу 28 априла 1930 године)

У Службеним Новинама од 30 Априла 1931 број 96 обнародован је Закон од 27 Маја 1930 о споразумима односно обавеза, које потичу из Трианонског Уговора и то :

Под 1. споразуму односно аранжмана између Мађарске и Поверилачких Сила;

Под 2. споразуму о решењу питања, која се односе на аграрне реформе и мешовите изабране судове;

Под 3. споразуму односно организације и функционисања аграрног фонда званог „Фонд А” као и његовог прилога под „А“ и његовог допунског споразума;

Под 4. споразуму између Краљевине Југославије, Француске Републике, Велике Британије, Краљевине Италије, Краљевине Румуније, Чехословачке Републике односно образовања специјалног фонда званог „Фонд Б”, као и прилога, који се односе на овај споразум.

Овај Закон (§ 2) ступа у живот и добија обавезну силу, пошто се испуне одредбе о депоновању ратификационих инструмената напред речених споразума и пошто буде обнародован.

Пошто је депоновање ратификационог инструмента извршено у Паризу 9. априла 1931 године, и пошто је извршено обнародовања Закона у Службеним Новинама, то су Париске Конвенције постале законом и у нашој држави, — са даном 30 Априла 1931 године.

Овим законом расправљен је потпуно и коначно проблем репарација и регулисане су обавезе, које произлазе из Трианонског уговора. Сем тога решена су овим законом сва важна питања, која су у битној вези са решавањем аграрног питања и доношењем аграрног закона.

У вези са нашим аграрним питањем позабавићу се у овом чланку са Париским Конвенцијама.

Још дне 20 Јануара 1930 потписани су у Хагу споразуми односно потпуног и коначног решења питања финансијских обавеза, које падају на Мађарску на основу Трианонског Уговора као и обезбеђења решења свих спорова финансијске природе, који су се појавили између Мађарске или мађарских др-

жављана с једне и извесних држава или њихових држављана с друге стране.

— Одлучено је у Хагу, да ће дефинитивна редакција ових споразума бити поверена једном комитету који ће заседавати у Паризу.

Мађарски држављани подигли су на основу члана 250 Трианонског уговора изванредан број рекламација против три владе Румуније, Чехословачке, и Југославије поводом примене аграрне реформе у овим земљама.

Ове се парнице налазе данас на решавању пред Мешовитим Избраним Судовима, који су предвиђени уговорима.

Даном ступања на снагу ових конвенција мења се пасивна легитимација по свим овим парницама, које су подигнуте до 20. Јануара 1930.

На место Румуније, Чехословачке и Југославије долази искључиво као тужена страна један Фонд, звани „Аграрни Фонд“, Фонд А.

Хашким споразумом од 20. Јануара 1930 установљен је тај Фонд, а Париским споразумом одређени су услови његовог функционисања.

Овај Фонд је правни субјект, имаће финансијску аутономију и потпуно ће заменити све три државе у поменутих горе парницама.

Пресуде ће се изрицати и извршивати у случају осуде искључиво против овог Фонда, а Румунија, Чехословачка и Југославија ослобођене су сваке одговорности садашње или будуће за речене парнице.

Фонд неће бити обавезан, да изврши ни једно плаћање пре него што добије нотификацију о свима пресудама.

У смислу чл. 1. споразума II (Париских Конвенција) падаће одговорност тужене стране на Фонд у свима парницама, које су подигнуте до 20 Јануара 1930 пред Мешовитим Избраним Судовима.

Исто тако биће и са парницама, које би још подигли мађарски држављани против Југославије поводом аграрне реформе пошто аграрна реформа код нас није још предмет дефинитивног закона због добара, код којих је слободна диспозиција сопственика ограничена ефективном применом закона и уредаба о одвајању у сврхе аграрне реформе.

Парнице које би се могле подићи због примене нашег дефинитивног аграрног закона, који ће решити коначно судбину упитних добара, моћи ће се подићи само против Фонда, а Југославија је ван одговорности.

Уговорено је истим споразумом, да ће Југославија промулгирати пре 20 Јула 1931 дефинитивни Закон и предузети потребне мере, да се примени нових законских одредаба приступи што пре тиме, да се примена неће моћи одлагати даље

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

од 31. децембра 1933. — у колико се тиче горе поменутих добара.

Капитал Фонда А у који има Мађарска да плаћа ануитете по основу репарација, а Југославија, као и Румуњска и Чехословачка да плаћају одштету за одузета добра по основу својих аграрних закона износи према споразуму III суму од 219,500.00 златних круна (једна златна круна одговара вредности од 0.304878 грама чистог злата).

Ова је сума добивена, узимајући за основу цифре изнете у мемоару Мађарске делегације преданом Хашкој Конференцији (Друга Комисија: Источне репарације). Мађарска је поднела потраживање у укупном износу од 310,000.000 златних круна, који је сведен био на 240,000.000 златних круна. — Основне цифре, које су у овом мемоару узете за просечну вредност катастралног јутра у Румунији, Чехословачкој и Југославији сведене су према томе у односу 310 према 240.

Доцније на основу нових анкета капитал је сведен на 219,500.000 златних круна, као последица смањења урачунатих површина, при чему су сведене основне цифре за вредност једног кат. јутра остале исте.

Како већ рекох Фонд ће располагати ануитетима, који су предвиђени чланом 2 споразума III Конвенције, као и уплатама Румуније, Чехословачке и Југославије на основу локалних одштета.

Нас у вези са нашим аграрним питањем интересирају уплате Југославије у тај Фонд.

Ради потпуног одужења својих обавеза према Аграрном Фонду, Југославија ће уплаћивати Фонду сваке године почев од 1931 ануитет од 1,000.000 златних круна и то до 1. Јануара 1944 закључно, и почев од 1944 до 1 Јануара 1967 закључно ануитет од 1,672.672 златне круне под истим условима.

Ова сума представља форфетарно укупни износ одштета, које могу бити додељене југословенским аграрним законом за експроприсане земље, које припадају садашњим и будућим тужиоцима у смислу већ поменутог члана I. Споразума II.

За свако катастрално јутро, које је остављено сопственицима од почетка аграрне реформе од оних имања која су предмет парница поменутих у члану 1 споразума II биће капитал Аграрног Фонда смањен за 38 златних круна. Разуме се да ово вреди све до коначне ликвидације. То исто вреди и за она катастрална јутра, од оних имања, која припадају сопственицима — садашњим тужитељима, а за које би се Мешовити Избрани Суд огласио ненадлежним, или чије би тужбе Суд одбио.

Ово смањивање капитала изазваће као контра-партију смањивање ануитета које има Југославија да плаћа реченом Фонду сваке године у име одштете и то: I) до 30.000 кат. јутара овако остављених сопственицима или ослобођених, смањива-

ње од 15.48 златних круна по јутру до 1. Јануара 1944 закључно и од 25.89 златних круна по јутру од 1. Јула 1944 до 1. Јануара 1967 закључно; 2) преко 30.000 кат. јутара, а по сваком накнадном јутру смањивање ануитета од 6.24 златних круна до 1. Јануара 1944 и од 10.44 круна од 1. Јула 1944 до 1. Јануара 1967 закључно и вирман суме од 231 златне круне из фонда „А“ у фонд „Б“ (Југословенске Секције). Дакле за свако јутро ослобођене земље која је у парници преко 30.000 кат. јутара већ ослобођених тече у фонд „Б“ 231. златна круна.

А о фонду „Б“ говорићемо при крају.

Парнице које су данас у течају противу Југославије пред Мешовитим Избраним Судом односе се према рачуну Мађарске на 150.000 хиљада експроприсаних катастралних јутара.

До данас остављено је сопственицима и ослобођено према нашем рачуну око 66.000 кат. јутара.

Према томе имаће се у фонд „Б“ вирманисати 36.000 пута 231 златних круна то јест толико пута 231, колико јутара прелази преко 30.000. — То изнаша 8,316.000 златних круна или око 90,000.000 Динара.

Уз ову бонификацију по јутру 231 златних круна, користиће се Југославија за свако јутро ослобођене, а под парницом стојеће земље, и смањивањем ануитета што све заједно чини коначно смањивање од 387 златних круна по јутру.

Југословенска влада доставиће фонду „А“ детаљни списак ослобођених земаља ради тачног зарачунавања одужења својих обавеза.

У смислу члана 4. Споразума III фонд „А“ ће организовати и њиме ће управљати и њега претстављати једна комисија састављена од 4 члана, од којих једног именује Мађарска влада, а три Финансијски Комитет Друштва Народа или који други орган изабран од стране трију сила.

Пресуде, што их буду изрицали Мешовити Избрани Судови биће предаване онако, како се буду доносиле Управној Комисији Фонда.

Чим комисија буде добила све пресуде по парницама поменутих у члану 1. споразума II Конвенције, она ће приступити сразмерној подели између корисника ових пресуда тиме, да укупни износ неће моћи да пређе диспонибилитет Фонда.

Комисија Фонда донеће један правилник који ће одредити прагила поделе.

Мешовити Избрани судови донеће и мотивисаће своје пресуде искључиво на темељу овог „Споразума II“ и одредиће тужиоцима, ако томе има места оштете на терет Фонда А.

Они ће разматрати, да ли је тужилац мађарски држављанин квалификован по Трианонском уговору, да ли постоји активна легитимација *ad causam* и да ли је његово добро било експроприсано применом аграрног законодавства. У потвр-

дном случају, они ће се изјаснити о висини евентуалне штете која има да се одреди сумарним поступком.

Управна Комисија Фонда А моћи ће да закључи и поравнање са тужиоцима.

Ови судови, који функционишу између Румуније, Чехословачке и Југославије с једне и Мађарске с друге стране биће попуњени у свим аграрним и другим парницама у свом саставу сваки са по два члана изабрана од Сталног Суда за међународну правду између држављана оних држава, које су биле неутралне за време рата и који имају квалификацију за арбитра.

Румунија, Чехословачка и Југославија имаће права избора или да задрже свога националног судију у Мешовитом Изабраном Суду или да именују једног судију од стране Аграрног Фонда.

У овим парницама заступаће Аграрни Фонд као тужену странку његов агент. — Агенти владе Румуније, Чехословачке и Југославије моћи ће интервенирати као органи за информације.

Споразумом II предвиђена су и поравнања, која су свакако у интересу и једне и друге заинтересоване државе, а да би се олакшала поравнања одређено је у члану XI. да судови неће решавати ни по једном спорном питању до 20/X 1930. До тога дана имали су се да продуже и рокови поступка сем рока за депоновање тужби, којима се отварају парнице.

Пада у очи, да је овај рок од 20/X 1930 већ давно прошао а како су Париске Конвенције ступиле код нас на снагу као Закон са даном 30 Априла 1931, то је сасма разумљиво да Југославија, а тако и Мађарска нису биле у могућности, да овај рок до 20/X 1930 употребе за евентуална поравнања у смислу Споразума. — Овај рок предвиђен је дана 28 Априла 1930 на дан потписа Париских Конвенција у претпоставци да ће конвенције одмах задобити и законску снагу.

Како су ова поравнања у интересу једне и друге стране, добро би било, када би се овај рок из члана XI Споразума II ради олакшања поравнања продужио, тиме да судови не би до измака тога рока решавали по упитним спорозима.

Разумије се, да се поравнања и у време решавања парница по судовима, могу закључити у смислу члана VIII Споразума II, што смо већ и споменули.

Рокови одређени за предавање тужби оглашени су за дефинитивне и не могу се продуживати. По проглашењу дефинитивног аграрног закона споразумеће се владе Југославије и Мађарске, да утврде, од кога ће акта предвиђеног тим законом почети тећи преклузивни рок (шест месеца) поводом аграрних спорова у Југославији.

Важно је још напоменути, да ће управна комисија Фонда А моћи, да води рачуна о квалитети земље и вршити измене у цифри од 38 златних круна, која је узета као вредност је-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

дног катастралног јутра. Југославија имаће право, или да прихвати процену комисије или пак да поништи ослобођење земље остављене сопственицима.

Чланом XVIII Споразума II у случају спора, о тумачењу и примени овог споразума свака ће заинтересована држава имати права, да се обрати претставком Сталном Суду за међународну правду.

Казали смо, да по свима питањима, која се односе на аграрну реформу, пада одговорност тужене стране у свим парницама на „Фонд А“. Из капитала тога фонда треба да дођу до намирења мађарски држављани чија су имања експроприсана у сврхе аграрне реформе.

Још остају нерешена између мађарских држављана и три владе Румуније, Чехословачке и Југославије разни спорови, односно примене чланова 63, 191 и 250 Трианонског уговора. — Да се и ови спорови ликвидирају образоваће се према Споразуму IV „Фонд Б“ чији ће номинални капитал бити у износу од 100 милијона златних круна. У овај „Фонд Б“ долазе поред ануитета и вишкови аграрног Фонда А.

У члану I. Споразума II уговорено је да ће Југославија обнародовати пре 20 јула 1931 дефинитивни закон.

Париске Конвенције не могу да се изврше у предвиђеним роковима, ако се не би подјелно донео и аграрни закон за северне крајеве. — Зато је одређен и рок, до којег се овај закон има обнародовати.

Аграрни је закон у коначној редакцији.

Принципи његови су нам познати, јер су јавно при свакој Бановини на конференцијама претресани.

Имаћемо дакле ускоро и тај закон, и извршивањем истог а с њим у савезу и извршивањем Париских Конвенција ликвидираћемо коначно и дефинитивно и наше аграрно питање у северним крајевима.

Стојан Јовановић, судија

ПРАВНИ ЛЕКОВИ У КРИВИЧНОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ ЗА КРАЉЕВИНУ ЈУГОСЛАВИЈУ

— Наставак —

III Остали правни лекови

A. Жалба

Може се изјавити противу свих решења и наредаба средског и истражног судије појединца и окружног суда као зборног, изузев оних решења и наредаба, за које је у закону изрично речено да противу њих нема места правном леку (на пр. решење о одлагању претреса) — § 328. од. I.

Противу решења Апелационог и Касационог Суда нема места жалби — § 328. од III. Изузетак од овога чини решење апелационог суда којим се преноси месна надлежност по извесној кривици на који други стварно надлежни суд, противу кога решења по § 23. има места жалби Касационом Суду.

Жалбу сем странака могу изјавити и друга лица, која су заинтересована у том спору, нарочито сведоци и вештаци — § 328. од. II.

О жалби противу решења и наредбе средског истражног судије решава веће окружног суда у нејавној седници. Пре решавања веће може тражити изјаву странака и судије. — § 11. т. 1. и 3. у в. § 331. од. 5.

О жалби противу решења судије појединца и већа окружног суда решава веће апелационог суда у нејавној седници. Веће може, пре доношења решења по жалби, тражити и изјаву противне странке и допуну аката и објашњење окружног суда. Изузетно у случајевима изрично предвиђеним у закону, о жалби на решење окружног суда решава Касациони суд (на пр. по жалби на решење о одбачају ревизије) — § 331. од. II. у в. § 342. и § 12.

Ако је жалба основана виши суд ће поништити решење или наредбу а може је и преиначити својим решењем. Ако није основана одбациће је решењем. — § 331. од. III.

При решавању по жалби виши Суд мора пазити по службеној дужности на прописе о надлежности и на повреду ван обласности — § 331. од. IV.

Б. Приговор

О праној природи приговора може се дискутовати. Г. Др. Б. Марковић у своме „Уџбенику“ сматра да приговор није правни лек већ правно средство. Овако налази прво с тога, што се правни лекови подносе противу судских одлука, док се приговор изјављује противу оптужнице, дакле акта тужиоца — странке; а друго и с тога што се у § 60 правни лекови помињу одвојено од приговора. А изузетак од овога је по Г. Др. Марковићу само случај, када окривљеник, који је у затвору, изјави само приговор а не и жалбу на решење о затвору. Само у том случају је по г. Др. Б. Марковићу приговор правни лек, јер апелациони суд, разматрајући оптужницу по том приговору мора по § 205. од IV. донети своју одлуку и о истражном затвору.

Истота су мишљења као г. Др. Марковић и пок. Никола Огорелица*) и г. Dr. Lav. Henigsberg**).

Противу овога мишљења може се навести ово.

Пре свега, каква је разлика између правног лека и правног средства? Нови кривични поступак слабо познаје правна средства, јер их ретко где помиње.

Стоји тврђење г. Др. Марковића да се приговор изјављује противу једног акта странке, а не противу судске одлуке. Али мислим да је овде важније циљ, који се жели постићи него ли правна природа акта противу кога је приговор уперен. Шта је у суштини циљ приговору? Редовно тај, да се на једном претходном питању расправи и сама главна ствар наима, да се одбачајем оптужнице обустави сваки даљи поступак по тој оптужби. Апелациони Суд решавајући по приговору мора по службеној дужности пазити на све повреде материјалног закона из § 33. т. 1., на које мора пазити и Касациони Суд при решавању о ревизији. Када апелациони суд по приговору одлучи, да нема места оптужби, спор је дефинитивно расправљен, исто снако као и када би пресудом окривљени био ослобођен од оптужбе. И у једном и у другом случају спор се може понова покренути само путем понављања поступка или путем захтева за заштиту закона. У суштини дакле, приговор производи иста правна дејства као и остали правни лекови.

Разлог са кога законодавац у § 60. говори одвојено о приговору, а одвојено о празним лековима по моме мишљењу је тај, што у глави XX. Поступка, која говори о правним лековима, нигде није поменут приговор, па је било потребно, да се у § 60. нарочито истакне приговор. А у глави XX. законодавац не помиње приговор по моме мишљењу с тога, што се приговор може изјавити само противу оптужнице и ни про-

*) Види „Правни преглед“, књ. II. стр. 95.

***) Види „Закон о Sudskom Krivičnom Postupku“, Загреб 1929. стр. 207.

титу којег другог акта, па је било и логичније и прегледније, да се о приговору говори у глави која говори о стављању под оптужбу.

Према свему овоме сматрам да се *приговор* с правом може уврстити у правне лекове.

Приговор може *изјевити* само окривљеник лично. Нико други па чак ни бранилац не може изјавити приговор. Оправдање пак може дати и бранилац. У случају када је окривљеник у слободи приговор и оправдање могу се дати уједно у року од осам дана од пријема оптужнице и у том случају бранилац може и изјавити приговор место окривљеника. Окривљеник који је у затвору може уз приговор поднети и жалбу у року од три дана противу решења о истражном затвору — § 204.

Ако нема приговора противу оптужнице или се окривљеник изрично одрекне или одустане од приговора, оптужница добија правну снагу и акта се шаљу претседнику већа ради припреме за главни претрес — § 205. од. I.

Неблаговремени приговор истражни судија (ако је било истраге) или претседник већа (ако истраге није било) одбиће решењем, противу кога има места жалби у року од три дана. По тој жалби решава веће окружног суда у нејавној седници. Ако жалбу одбаци оптужница стаје на правну снагу. Уважи ли пак жалбу поништиће решење о одбијању приговора и наредити, да се приговор са оптужницом доставе надлежном апелационом суду ради доношења одлуке по приговору — § 205. од. I.

По приговору одлучује веће апелационог суда у нејавној седници — 205. од. III

Апелациони Суд може по приговору одлучити:

- а) да се приговор одбаци;
- б) да се оптужница врати суду првог степена;
- в) да се суд првог степена или и сам апелациони суд огласе ненадлежним;
- г) да се уважи приговор и да се оптужба одбаци.

Може бити и делимичног одбачаја оптужбе — § 248. од. II. у в. § 208. од. II.

Приговор може апелациони суд *одбаци* решењем ако га није изјавило овлашћено лице — § 204.

Оптужница се враћа суду првог степена када апелациони суд нађе формалне грешке или недостатке било у самој оптужници било у претходном поступку, или кад апелациони суд сматра да се мора извршити какво дослеђење ради бољег разјашњења ствари. — § 206. од. I.

У року од три дана од саопштења примедоба апелационог суда којим се враћа оптужница тужилац мора или поднети истражном судији предлог за отварање или допуну истраге

или нову оптужницу — § 206. од. II. Не учини ли то сматра се да је одустао од оптужбе.

Апелациони Суд може решењем *огласити ненадлежним* или себе или окружни суд, одн. судију појединца, како с погледом на стварну, тако и с погледом на месну надлежност — § 207.

Апелациони Суд може наћи да нема места оптужби и *уважити приговор а оптужбу решењем одбити* и поступак обуставити :

- 1) кад нема кривичног дела ;
- 2) кад има околности које искључују кривичну одговорност или казну или укидају казну ;
- 3) кад нема захтева, предлога или одобрења овлашћеника ;
- 4) кад има других околности које искључују гоњење (упореди са § 337. т. 1.).
- 5) кад нема довољно доказа о сумњи противу окривљеника као извршиоца дела — § 208. од. I.

Ако разлог са кога је одбивена оптужница користи и коме саоптуженику који није изјавио приговор, апелациони суд ће одбити по дужности оптужницу и противу њега — § 208. од. II.

Ако нема места ни једном од ових решења апелациони суд *одбациће приговор и решити* да има места оптужби. У том случају апелациони суд ће истим решењем одлучити и о предлозима изнетим у приговору о спајању или раздвајању ваше оптужба, као и о позивању или непозивању сведока и вештака на претрес. Такође ће апелациони суд тим решењем расправити и питање о затвору оптуженика и о евентуалном спроводу ком другом суду. О затвору и евентуалном спроводу расправљаће апелациони суд и приликом враћања оптужнице, оглашавања ненадлежним, и одбијања оптужбе — § 209.

Образложења својих одлука апелациони суд мора удесити тако, да се њима не прејудира главна ствар — § 210. Наравно у колико се не одбија оптужба јер се у том случају спор решава дефинитивно.

Месна надлежност суда првог степена не може се побијати по ступању оптужнице на правну снагу, док се месна надлежност апелационог суда може побијати у ревизији — § 211.

Стварна пак надлежност може се побијати у сваком стадијуму поступка.

Дали може бити приговора и код дела за чије је суђење надлежан судија појдинац среског или окружног суда? У првом случају не може бити приговора, пошто се код среског суда не подноси оптужница већ само захтев. У другом пак случају може се подићи приговор и за њега важе исти прописи.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К

В. Захтев за понављање кривичног поступка

Законик о судском кривичном поступку у понављање поступка увршћује и продужење поступка и преиначење пресуде која је добила правну снагу, мада ни једно ни друго у ствари није понављање поступка.

Г. Продужење поступка

Продужењу поступка има места онда, када још није донета пресуда или је иста донета од стварно ненадлежног суда. Продужење поступка може тражити само овлашћени тужилац.

Ако није застарело право на гоњење поступак се може продужити у овим случајевима :

1) а) ако су измишљени или истрага били обустављени или оптужба била одбивена због тога, што није било захева, предлога или одобрења овлашћеника, где то закон изискује;

б) ако је поступак био обустављен због стварне ненадлежности суда ;

в) ако је поступак био обустављен због душевне оболелости окривљеника, па он доцније оздрави ;

г) ако је поступак био обустављен због отсуности или немогућности проналаска окривљеника, па се исти доцније пронађе ;

д) ако је прибављање кога доказа било скопчано са великим тешкоћама, па се доцније исте отклоне ;

2) а) ако је тужилац у поступку за које друго кривично дело задржао право, да гони за дело откривено тек у току поступка и суд му то право признао у пресуди по првом делу ;

б) ако су се тек по извршности пресуде по једном делу јавили основи сумње о каквом другом делу извршеном пре пресуђеног дела од истог окривљеника. Налазимо да овде није случај продужења поступка, већ покретање једног у основи новог поступка. И за случај под а сумњиво је, дали је то баш продужење поступка или нов поступак ;

3) ако је о злочину судио судија појединац средског или окружног суда. У овом случају има места продужењу поступка само онда, када од пресуђења није прошло више од године дана, ако је злочин угрожен робијом или заточењем преко пет година, односно шест месеци код осталих злочина — § 359. После ових рокова не може бити продужења поступка, већ само понављање поступка — § 365. т. 3.

— Наставиће се —

Мил. Р. Веловић, судија Окр. Суда за Град Београд

УСЛОВНА КАЗНА И ЗАКОН О ШТАМПИ

Условна казна, уведена у крив. законик у § 65, као кривично-правна институција представља за нас једну новину. Природно, да је она, као таква, привукла велику пажњу свих а нарочито практичара правника, судија и адвоката.

Условна казна посматрана као културна тековина модерног друштва, резултат је савременог и либералнијег правног схватања о кривици, кривцу и казни. Нов. Крив. Законик, категорише кривце, и према степену њихове виности и опасности којом они угрожавају друштвени правни поредак, одмерава им и казну, дајући јој првенствено поправни карактер. У једном таквом правном систему, поред осталих празних института, условној казни припада видно место и она је један од главних регулатора његовог спровођења. Зато је условна казна међу свима празним новинама, које нам је донео нови Крив. Законик једна од најважнијих ако не и најважнија.

Али, ако су готово сви правници једнодушни у томе, они се дивергентно размимоилазе у мишљењима, кад је у питању практична примена условне казне по специјалним законима а нарочито кад је у питању њен опстанак на кривице учињене по Закону о штампи. И док браниоци мишљења, да се њена примена има проширити и на специјалне законе оснивају своје гледиште, као на правно-политичкој мери и установи културног и модерног правног правца у науци, као и на томе да дела учињена по специјалним законима не досежу обимност кривичних дела по Крив. Законику, да су према томе мањег значаја по јавни интерес и да се баш тиме и манифестује *ratio* законодавчев за њену општу примену — дотле противници овог становишта тврде, да се један законски пропис може применити и на специјалне законе, па макар он садржао у себи тако важну установу као што је условна казна, само ако је то изрично законом и наређено, било у Крив. Законику или специјалном закону о коме је реч, па да тако мора да се поступи и са условном осудом, јер је такву вољу законодавац испољио у § 13 Крив. Зак.

Ово би биле најопштије линије тих двају схватања.

Као што напред нагласисмо сукоб ова два мишљења нарочито је осетан, осетљив и од ванредне важности у Закону о штампи. Да ли има места условној осуди по кривицама учињеним по Зак. о штампи? Гледиште на ово питање овде су подељена.

Од ова два, несумњиво добро брањена и интересантна гледишта, нама изгледа законски оправданије мишљење противника примене условне казне, али исто тако одмах додајемо да је мишљење њених браниоца правно опортуније са гледишта правнополитичког па и пожељније. Јер, изгледа нам, да ако игде има више правног интереса и логичног смисла примењивати условну казну, несумњиво да би Закон о штампи по својој специјалној природи био на првом месту, како по конституцији самих кривичних дела и степену њихове кажњивости у односу на кажњивост и природу дела из Крив. законика тако и по особитом карактеру самих деликвената.

Наша јурисдикција није по овсме значајном питању дефинитивно изградила своје гледиште, пошто случајева условне осуде по Зак. о штампи није било много. Према томе, прерано би било говорити о некој судској пракси, већ о усамљеним примерима.

Нама су позната три случаја изрицања условне казне по штампарским кривицама. Два, по кривицама суђеним пред Окружним судом за град Београд и јелан пред Окружним судом у Никшићу. У једном случају, Окружни суд је оптуженика осудио условно месец дана затвора а Апелациони суд пресуду прениначио и условну казну затвора заменио са месец дана затвора, са разлога, да у начелу нема места примени те мере на осуде по Зак. о штампи с обзиром на наређење § 6 in fine Уводног закона за Крив. законик, у в. § 13 Крив. зак. Сем тога, што пропис § 56 Зак. о штампи у другом одељку предвиђа за клевету кумулативну казну — затвор и новчану казну. Како се по чл. 40 Зак. о штампи новчана казна има платити у року од осам дана, који се рок не може одлагати, то се ни казна затвора не мож издвојити и она одложити у смислу § 65 Крив. зак. пошто казна затвора чини једну целину са новчаном казном у смислу § 56 Зак. о штампи. Наређење чл. 40 Зак. о штампи као специјалног закона, није измењено наређењима чл. 6 Уводног закона у Крив. зак. и § 13 Крив. зак. с обзиром на чл. 89 Зак. о штампи.

У другом, нама познатом случају ствар сасвим обрнуто стоји. Окружни суд је осудио оптуженог на казну затвора а Апелациони суд је исту пресуду прениначио и казну изрекао условно.

Није нам познато на каквом гледишту стоји Касациони суд у овом деликатном питању и да ли је имао прилике да да своје мишљење.

Да ли ће правни опортунитет ову законску нејасност по оној in dubio pro reo — решити у своју корист, то није још извесно и ако се такво решење намеће логиком ствари.

Само спорно питање, првокласно по своме значају за практичну примену, заслужује велику пажњу и озбиљно проучавање, с обзиром да се оба мишљења могу успешно бранити како са законског тако и са теоријског гледишта.

Д-р Радоје Вукчевић, адвокат

УСЛОВНА ОСУДА ЗА КРИВИЦЕ ИЗ ЗАКОНА О ШТАМПИ

Пракса на подручју Београдског апелационог суда није јединствена у питању: да ли условној осуди има места за кривице, учињене путем штампе. Међутим на подручју апелационих судова у Загребу и Љубљани ово је питање потпуно пречишћено. По тамошњој пракси условној осуди има места и за штампарска дела, уз претпоставку да постоје услови из чл. 65 Каз. зак.

Ова је пракса на закону основана са више разлога. Први разлог садржи чл. 6 закона, којим се уводе у живот Крив. законик и Закон о крив. суд. поступку. По том пропису данашњи Закон о штампи остаје и даље у важности, али општи део Крив. законика садржи све законске прописе од § 1 до § 90, па пошто се § 65 К. з. који говори о условној осуди налази у општем делу, то је несумњиво да овај пропис важи и за дела из Закона о штампи.

У последњој аLINEИ чл. 6 уводног закона каже се да општи део Крив. законика важи и за Закон о штампи „изузетно од прописа његовог § 13“. Код неких правника ова уметнута реченица „изузетно од прописа његовог § 13“ ствара извесну забуну, дочим ту је све јасно и ова уметнута реченица претставља сасвим логичан део целине. Познато је да § 13 К. з. садржи одредбу: „Прописи овога закона неће се примењивати према лицима, која се за учињена кривична дела имају казнити по нарочитим законима“, као и да у нарочите законе спада и Закон о штампи.

Али чл. 6 уводног закона ствара само један изузетак од тог општег правила, а тај је да ће општи део Крив. законика изузетно од правила из § 13 К. з. важити и за Закон о штампи. Значи изузетак од правила направљен је само за општи део, а не и за посебни део Крив. законика, за који опште правило из § 13 остаје и даље у важности.

На крају чл. 6 уводног закона постоји услов да ће општи део крив. законика важити и за Закон о штампи, у колико се озим што друкчије не наређује. Овај услов претставља други узрск неоправдане забуне у примени и вези чл. 6 уводног закона и чл. 65 Крив. законика. Из овога само то произлази да

ни тај општи део Крив. законика, који за штампарске кривике добија своју важност — неће важити за Закон о штампи у оним питањима, у којима овај специјалан закон садржи своје нарочите одредбе. Али то не значи да се овај услов може односити на она питања, која Закон о штампи уопште нити садржи, нити нормира, већ искључиво на друкче нормирана питања.

Услов из последње алинеје чл. 6 уводног закона везан је дакле за изразито позитивну чињеницу, а његово везивање за негативну чињеницу не само што би било нелогично, већ би било и закону контрадикторно. Кад би се тим путем ишло, онда би читав општи део Крив. законика, сасвим непознат Закону о штампи, био везан за овај услов, и тиме би само у једној алинеји једног истог законског прописа — имали две контрадикције, две немогућности и за један читав зборник, а не само за једну алинеју. Оно што би прописивала главна реченица последње алинеје чл. 6 уводног законика, негирала би споредна завршна реченица исте алинеје, а то је и граматички и логички једна немогућност.

Сасвим би друга солиција била кад би случајно чл. 89 Закона о штампи уз остале одредбе предвиђао и ту, да је условна осуда за штампарске кривике искључена. **У овом би случају и поред правила, да општи део крив. законика важи и за Закон о штампи — превагнуо изузетак: ако Закон о штампи нарочито што друкчије не одређује.**

Један такав случај, где пропис из општег дела Крив. законика остаје без важности за Закон о штампи, имамо у питању застарелости, јер ту последњи специјалан закон отступајући од првог, општег, нарочито садржи једну противну одредбу. Ми знамо да по § 78 К. з. право на гоњење преступа који повлаче казну до године дана затвора застарева за 2, а право на гоњење осталих, тежих преступа за 5 година. Али код преступа који се гоне по приватној тужби, приватни тужилац мора сходно § 86 К. з. тужбу поднети у року од 3 месеца, од када је сазнао за дело и учиниоца.

Клевета из чл. 52 Закона о штампи кажњава се по чл. 56 истог закона затвором до 3 године, те би по § 78 у вези § 86 К. з. било немогуће подизање тужбе за ово дело након 4 године и 9 месеци, ако тужилац тек тада дозна за аутора неког клеветничког, анонимног памфлета. Дозна ли тужилац за извршиоца дела кад и за само дело, а то је првог дана, онда би он тужбу сходно § 86 К. з. морао подићи у року од најдаље 3 месеца. И § 78 и § 86 спадају у општи део Крив. законика, те би по првом делу, управо по главној реченици последње алинеје чл. 6 уводног закона ти прописи о застарелости важили и за Закон о штампи. Али тако ипак није, услед одредбе из завршне споредне реченице овог законског прописа, јер чл. 89 Закона о штампи друкче прописује. Ту се изрично каже: „Првао на

подизање тужбе застарева за годину дана од дана штампања” — и тим се од правила: да општи део Крив. законика важи и за Закон о штампи, ствара овај изузетак: да за Закон о штампи не важе одредбе о застарелости из општег дела, јер је овај специјалан закон то питање друкче регулисао.

Према томе прив. тужилац по Закону о штампи може тужити од првог дана, када дозна за дело и извршиоца, до истека године, а после тога он губи право на тужбу, па макар за извршење дознао тек 367 дан после објављивања инкриминисаног написа. Ова се несумњива солуција намеће по томе, што Закон о штампи за то питање застарелости садржи једну нарочиту одредбу и што ова по изузетном пропису има превагу над њој противној општој одредби из важећег општег дела Крив. законика.

Пропис члана 89 Закона о штампи узрок је треће забуне, којој има исто толико мало места колико и онима, које садрже споредне реченице чл. 6 уводног закона. Чл. 89 Закона о штампи прописује: да ће одредбе општег казненог законика о покушају и свршеном делу, о олакшавним, ублажавним и отежавним околностима, о повратку и застарелости у свему важити и за кривична дела учињена путем штампе.

Овај законски пропис потиче из 1925 године, и према њему Закон о штампи је предузео из тада постојећег општег дела казненог законика само ове одредбе, и ништа више. Ове одредбе из чл. 89 Закона о штампи важиле су само до 1-1-1930 године када је Казнени законик послат у музејску архиву. Од тога дана читав чл. 89 Закона о штампи, изузев последње алинеје, која говори о застарелости права на подизање тужбе, престао је да важи. Он је дерогираним прописом чл. 6 уводног законика, који је општи део новог Крив. законика проширио и на Закон о штампи, изузев у оним питањима, која Закон о штампи нарочито друкче нормира.

Тако имамо случај, да је услед правила: општи део Крив. законика важи и за Закон о штампи, први део чл. 89 Закона о штампи престао гажити, а услед изузетка од тог правила: изузев ако тај специјални закон нарочито друкче прописује — остао је важити други завршни део чл. 89 истог закона. Несумњиво је да је једна одредба везана за Казнени закон са овим морала и престати, а да је новији пропис, по којему се општи део новог Крив. закона распростире и на Закон о штампи тотално заменио старији пропис из чл. 89 по којему се општи део старог закона распростирао на Закон о штампи само у изрично одређеним одредбама.

Данас више ниједан правник не може правним аргументима члану 6 уводног закона супроставити чл. 89 Закона о штампи. Не може пре свега по томе, што је чл. 6 уводног закона дерогирао чл. 89 Закона о штампи, па је и немогуће замислити да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се једно дерогирано правило истави противу оног новог правила, које је законодавац место њега увео. Немогуће је исто толико, као што је немогуће стари Казнени закон истављати противу новог Крив. законика, који је заузео његово место.

Кад се један правник нађе пред нејасном дилемом, шта закон тражи, он поред граматичког и логичког тумачења извесних одредаба мора из читавог законског склопа, из идеја и система закона да извлачи на површину вероватну вољу законодавца. Ми из § 89 Закона о штампи јасно назиремо шта је хтео законодавац из 1925 године и та његова воља док другом не буде замењена — за нас мора бити меродавна. Ту је законодавац из целине старог Казненог законика издвојио низ одредаба и проширио их још 1925 год. на Закон о штампи. Условна осуда из § 65 новог Крив. законика толико је по својој суштини сродна овим из старог закона издвојеним одредбама, да би на Закон о штампи са њима и она несумњиво била проширена — само да је њену установу признавао законодавац из 1925 године.

Досуђење условне осуде зависи од скупа и природе олакшавних и ублажавних околности из § 71 и 72 новог К. з. То уосталом јасно каже и јасан законски текст из друге алинеје § 65 јер при решавању о условној осуди суд нарочито узима у обзир ранији живот и владање оптуженог, његово признање, природу учињеног дела, олакшавне околности под којима је оно учињено и томе слично. А то су управо околности које помиње и § 70 истог К. з. и од којих зависи степен кривичне одговорности оптуженога. У том пропису § 70 и 65 новог К. з. садржане су олакшавне, ублажавне и отежавне околности из старог Казненог закона, дакле исте оне одредбе које и чл. 89 Закона о штампи веже и за штампарске кривице.

Према томе кад би законодавац у 1931 доносио данашњи Закон о штампи, и кад би га руководиле исте идеје из 1925 године он би без сваке сумње у чл. 89 унео и условну осуду, кад би за то поред јасног текста чл. 6 уводног закона уопште имао потребе. Али факат да нашем законодавству из 1925 године установа условне осуде уопште није била позната не сме и не може као фантом прогонити наше новије законодавство.

Условна казна је пре свега тековина савременог законодавства и природно је да њу стари Казнени законик од 29 марта 1860 године није ни познавао, нити могао увести, кад је није познавао чак ни законодавац из 1925 године. Условна осуда у систему једног закона из 1860 исто би толико од свог система отскакала, као што би у крду бивола са Славије и мочвара са Теразија отскакале данашње високе палате, луксузне лимузице, радио-апарати и електричне илуминације. Али исто тако систем данашњег савременог кривичног законодавства са сво-

јим хуманим одредбама нарушавало би осуство условне осуде, као што би лице Београда нарушавало непостојање електричног осветлења или водовода, или постојање коњског трамваја.

По чему то, па и кад не би било јасног пролиса из чл. 6 уводног закона — по чему то онда, да условна осуда буде ускраћена једном новинару, који је, у поштеној намери, нешто јачим таласом провентилирао моралне појмове појединаца, осуђен на месец дана затвора, а да она иста буде призната једном фалсификатору, који је осуђен на 6 месеци строгог затвора.

Ми знамо да уз постојање околности из чл. 70 К. з. и уз примену § 71 истог закона казна за убиство може бити сведена до једне године затвора, па чак и испод тога. Значи условна је осуда могућа не само код лакших престапа, већ и код злочина — само кад се они казне до максимума из § 65 К. з.

Кривице из Закона о штампи не само да су престапи, већ су то по свој природи и законској санкцији лакши престапи. **Па кад је условна осуда уз стицај околности из § 70, 71 и 65 К. з. могућа и за злочина дела, могућа и за бесчастеће престапе, по чему да она не буде могућа за најлакше и по својој суштини најчасније престапе из Закона о штампи ?**

Извесни правници виде тешкоћу у томе, што по чл. 33 Закона о штампи осуда за материјалан део погађа поред писца субсидијерно још и уредника, издавача, штампара и растурача — ако писац не буде био способан да плати. Али овде нема гешкоћа, јер новчана казна по својој суштини одговара најлакшим престапима.

Док се условна казна у колико се она односи на слободу примењује само код осуда до једне висине, она се код новчаних казни сходно § 65 К. з. примењује до неограничених висина. Ово нам је истодобно и доказ да је то питање новчане осуде толико сићушно, да оно не може ни утицати, а камо ли **уздржати један нови систем кривичног законодавства, којему је условна осуда најизразитије обележје.** Питање процесних трошкова још је незнатније, јер то питање јасно нормира последња алинеја § 65 К. з.

Најзад, ако је Закон о штампи поред осталог имао за циљ да у јавна расправљања унесе достојанствен тон поштовања сваичије личности, он ипак није имао намеру да извршиоца штампарских кривица жигоше теже и од бесчасних престапника. **Ако је овај закон сваког критичара хтео да упозори на отменост речника, он ипак није хтео да његов евентуални замах пера инкриминише јаче од фалсификаторске воље или зликовачког ексцеса.**

Противно становиште не значи само несхватање јасног законског текста, духа и система закона и воље законодавца. **То значи више : систем законске превенције, ту најкаракте-**

WWW.UNILIB.RS

ристичнију одлуку новог Крив. законика, јасно изражену у § 65 и 66 онемогућити за најлакше преступе, за које би по њиховој природи као искључиво правило требало увести — условно осуду. А док то буде, позитивно право је јасно и категорично: условној осуди из § 65 К. З. има места за кривична дела учињена путем штампе уз стицај околности, предвиђених у овом законском пропису. Од овог правила на подручју Апелационих судова у Загребу и Љубљани до сада није познат ниједан изузетак.

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

Драгутин Н. Ристић, адвокат

ЈЕ ЛИ § 375 а КАЗН. ЗАК. УКИНУТ?

Питање даље важности прописа о иступима (Част трећа српског Казненог Законика) и после 1 јануара 1930 год., дакле и после ступања на снагу Кривичног Законика за Краљевину Југославију, регулисано је Законом о привременом продужењу важности законских прописа о кажњавању иступа од 31 децембра 1929 год. Али овим законом то питање решено је на један генерални начин, те ће се у пракси наилазити на не мале тешкоће кад буде требало установити: који се кривични деликт има сматрати и даље као иступни, а који као преступни. А то већ није ни равнодушна ни безначајна ствар. Али нас овде интересује само један од њих, и то онај који предвиђа истакнути пропис, с којим се у пракси, бар код нас на селу, највише има посла, и који је, као иступ, и најзначајнији.

Поменути Закон о привременом продужењу и т. д., у § 1. прописује: Док за целу Краљевину не задобије обавезну снагу јединствени закон о иступима, остају на снази прописи досадашњих општих кривичних законика... као и сви други законски прописи о кривичним деликтима оквалификованим као иступи, у колико ова кривична дела нису обухваћена *кривичним закоником за Краљевину Југославију*. Као што се види, при сваком кривичном делу оквалификованом некада као иступ, има се сада испитивати, је ли оно и даље остало као такво, или је сада оквалификовано као преступ.

За многе иступе, нема сумње, ствар је очигледна и одмах решљива. Али за многе друге, појављиваће се у примени противречна мишљења, у толико пре што ће то питање, у највећем броју случајева, у последњем степену, решавати начелници средски (већином без факултетске правничке спреме) или пак, ређе, овлашћеници бана (Чл. 76 Зак. о унутрашњој управи), у ком случају смо тек нешто мало сигурнији за правилну одлуку. А кад се узме у обзир да се о питању даље важности појединих иступа не слажу чак ни највише судије, касационе, као што ће се мало ниже видети, онда је наш покушај, да постављеном питању дамо једно једино (наравно, по нашем мишљењу) могуће решење, које следује у закључку наших излагања, још оправданији.

У §-у 375 а. казн. зак. вели се: „Ко самовласно (без насиља) завати и присвоји што од земље општинске или правитељствене, или општенародне, томе да се одузме што је заватио, учињену штету да накнади и да се казни од три до тридесет дана затвора, па потом да се упути да код суда подигне редовну тужбу противу оног, у кога се државини земља затекла, ако мисли да на исту јаче право има.

„Овако ће се поступити и са оним, који би приватно какво добро на горњи начин заузео, као и са оним, који туђу ливаду прекоси, њиву преоре, прекопа, жито с туђе њиве или ма какваз плод обере, покупи и т. д. у колико последње не би у други вид кривица прелазило...”

Према тексту прописа, ово дело постојаће, дакле, ако се радња извршења састоји у самовласном остваривању свога фактичког или мнимог права (арг. из: „ако мисли да на исту (земљу) јаче право има”), и то искључиво једном од побројаних делатности, а не и каквом другом; у противном имало би се посла са којим другим кривичним делом (арг. из: „у колико последње — збирање плодова — не би у други вид кривица прелазило”).

Испитујући сада у Кривичном Законику постоји ли који пропис који обухвата (предвиђа) ово дело, ми наилазимо само на § 383 који гласи: „Ко самовласно себи прибавља какво своје имовинско право, казниће се затвором до три месеца или новчано до 3000 динара”.

Разлика, међутим, између ова два прописа јасна је, само ако се они дубље проуче и правилно протумаче. У првом случају, радња извршења састоји се, с једне стране, у самовласном остваривању свога права, било да оно у истини постоји, било да извршилац само оправдано претпоставља да оно постоји; с друге стране, у делатностима тачно одређеним, којима се ово право остварује. У другом пак случају, радња извршења састоји се само у самовласном прибављању (остваривању) свога имовинског права у опште, дакле ма којег имовинског права, али које, у сваком случају, као право, мора постојати. Не припада ли извршиоцу ово право, не може ни овога кривичног дела бити, већ неког другог, без обзира на то што би се, евентуално, према учиниоцу можда могао применити § 20 крив. зак.

Као што, мислимо, јасно излази, пропис §-а 383 крив. зак., не обухвата § 375 а. казн. зак., јер је први генерални пропис, а други је специјални, поред разлике о постојању самог права.

Са овим схватањем не слаже се и г. Лаза Урошевић, касациони судија, који, у коментару §-а 383 крив. зак., вели: 1) да тај пропис предвиђа кривицу у случају кад је ко повређен у своје имовинском праву, дакле у праву које му заиста припада, или мисли да је повређен, т. ј. мисли да му то право заиста припада; и 2) да, пошто закон ништа не вели које право треба да је у питању, на покретном или непокретном добру, то се има

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сматрати да под овај пропис долазе и радње из §-а 375 а. казн. зак., у колико њима није, према околностима, извршено које друго кривично дело. — Што се тиче г. Србислава М. Ковачевића, такође касационог судије, који се овим питањем исто тако бавио, он, на страни 23 листа „Полиције“, свеске за јануар 1930 год., где би управо о томе требало да буде речи, о §-у 375 а. казн. зак. ништа не говори. Али баш због тога, по њему би се имало сматрати да је овај иступ и даље остао у важности, јер он на страни 20 пом. листа вели: „... али у главном има се узети, да само о овде побројаним иступима може бити речи, да су обухваћени новим кривичним законом“.

Према свему изложеном, сматрамо да је § 375 а. казн. зак. и даље остао у важности, исто онако као што је некада постојао упоредо са §-ом 195 казн. зак., коме сада одговара § 383 крив. зак. И са гледишта опортунитета он треба да остане и даље у важности, све док се и код нас не установе земљишне (баштинске) књиге, у којима ће бити уписана сва непокретна имања и њихови први сопственици. Јер све дотле, спорови ове врсте биће свакодневни, а оно што је редовно, мора се блаже и посматрати.

Д-р Радоје Вукчевић

КО ЈЕ НАДЛЕЖАН ЗА ШТАМПАРСКЕ КРИВИЦЕ: ВЕЋЕ ОД 3 СУДИЈЕ ИЛИ СУДИЈА ПОЈЕДИНАЦ ОКРУЖНОГ СУДА?

По чл. 73 Закона о штампи сва кривична дела учињена путем штампе извиђају и суде окружни судови. И после, као и пре конституисања среских судова остало је јасно, да штампарске кривице, макар оне повлачиле казну испод године дана затвора, остају у надлежности окружних судова. Многе од њих по својој природи а по другој алинеји § 9 К. С. П. у вези тачке 10 § 5 Закона о установљењу среских и окружних судова потпадале би под јурисдикцију среских судова.

Ту би на пример спадала сва дела из чл. 59, 66 и 69 закона, која повлаче казну до 6 месеци, као и дела из чл. 57 и 68 истог закона, која повлаче казну затвора до једне године. Ту би ушла и дела из чл. 70 и 71 која се казне највише затвором до 3 месеца, те су према кривичној санкцији равна делу самовлашћа и § 383 Крив. зак. Али и противу одредаба горњих законских прописа као општег правила, за сва ова дела надлежни су изузетно окружни судови, јер тако прописује чл. 73 Закона о штампи, а при томе остаје и чл. 10 закона којим се увode у живот Крив. зак. и Крив. суд. пост.

Док је ово питање о надлежности између два суда ван дискусије, дискусија се отвара код другог, следећег питања: ко је надлежан за ова дела — веће или судија појединац окружног суда. По трећем одељку § 10 К. С. П. у вези одељка II § 7 Закона о установљењу среских и окружних судова судија појединац код окружног суда надлежан је за све преступе. По 2 тачци § 11 К. С. П. веће од 3 судије надлежно је за злочина дела, изузев оних, за која закон прописује смрт или вечиту робију, за која је по § 75 К. С. П. надлежно веће од 5 судија.

Крив. дела из Закона о штампи нису злочини, већ преступи. По § 15 К. з. преступи су она крив. дела за која закон прописује строги затвор, затвор или новчану казну. Закон о штампи чак ни за најтеже дело из чл. 53 не познаје теже казне од затвора, те се према томе штампарске кривице убрајају у специјалне, лакше преступе. Значи да по § 11 К. С. П. кривична дела из Закона о штампи не спадају у надлежност суд-

ског већа односно окружних као зборских судова. Кад по § 11 К. С. П. за ова дела није надлежно веће, и кад су по чл. 73 Зак. о штампи надлежни само окружни судови, онда је за дела учињена путем штампе сходно § 10 К. С. П. надлежан искључиво судија појединац окружних судова.

Код нас су изгледа две одредбе створиле пометњу у овом питању, а то су одредбе из прве алинеје чл. 73 и прве алинеје чл. 84 Закона о штампи. Чл. 73 Зак. о штампи прописује, да сва крив. дела учињена путем штампе извиђају и суде окружни судови. У 1925 години Србија и Црна Гора нису имале преских судова, а судска пракса по овом за читаву државу једнаком закону требала је бити једнака.

Данас у читавој држави изузев већег дела подручја Скопског апел. суда и Подгоричког великог суда постоје окружни судови као инокосни судови и као зборни судови. И данас окружни судови по чл. 73 Зак. о штампи, у вези чл. 6 и 10 уводног закона суде сва штампарска дела. Али данас окружне судове у суђењу чине: судија појединац — § 10 К. С. П., веће од 3 судије и од 5 судија — § 11 и 75 К. С. П. *Према томе кад судија појединац окружног суда на основу § 10 К. С. П. суди крив. дела учињена путем штампе, онда се тим не вређа принцип из чл. 73 Зак. о штампи. Напротив томе принципу даје се нов израз, јер се задржава надлежност окружног суда, али се између три форума ове судске инстанце надлежност за ова дела сходно § 10 К. С. П. признаје првом форуму: судији појединцу.* Према томе чл. 73 Закона о штампи, задржан у важности одредбом чл. 10 уводног закона, није сметња за примену § 10 К. С. П. који надлежност судије појединца распростире на штампарске кривце.

Ни чл. 84 Закона о штампи не садржи никакву противну одредбу. Глава девета Закона о штампи, а ту спада и овај пропис, остала је на снази и после новог поступка (чл. 10 уводног закона). Али у чл. 84 Зак. о штампи каже се, да само веће од три судије решава има ли места да се оптужени стави под суд или нема, али то не значи да такво веће и суди. У овом питању стављања под оптужбу Закон о штампи се чак и не разликује од К. С. П. По последњем делу тачке 1 § 11 К. С. П. у вези § 20 и 204 истог законика о стављању под оптужбу одлучује веће, а то је оно исто што чл. 84 Зак. о штампи прописује за штампарска дела.

Из овога произлази да ни чл. 84 као ни чл. 73 Зак. о штампи не претстављају никакво отступање од новог К. С. П.

Истиче се питање валидитета пресуда по Зак. о штампи које су досада изрицали окружни судови као зборни, у случају кад би било исправно изложено гледиште о надлежности судије појединца окружног суда. Одговор на ово питање зависио би од тога, да ли је која процесна странка стављала

до главног претреса или на овоме свој предлог по овом питању.

Ако такав предлог о образовању суда постоји, а суд је ипак судио као зборски, а не као појединац — онда би тим био повређен формални закон — тачка 2 § 336 К. С. П. Ако пак таквог предлога или приговора о саставу суда нема, а жалилац је на главном претресу имао браниоца, који је овај приговор могао истаћи — онда се он у ревизији сходно § 338 К. С. П. на такву повреду не може позивати. То по § 338 не може ни бранилац, јер сваки од њих познаје законске норме, па ће увек кад то одбрани конвенира овај приговор и истаћи. Али иако је у овом питању закон јасан, свима браниоцима без изузетка увек конвенира да судбину оптуженога радије повере судском већу, које више види и пред којим се радије пледира, него судији појединцу, макар он био и најспособнији правник. Из овог разлога до сада код нас није ни познат случај да је браниоц у свом правном леку узимао у помоћ тачку 2 § 336 К. С. П.

А исто тако на подручју Загребачког апелационог суда није познат ниједан случај да под режимом новог К. С. П. штампарске кривнице суди веће, већ искључиво судија појединац Окружног суда.

Друго је питање да ли је код окружног суда, с обзиром на установу средских судова целисходно постојање судије појединца. Ово ће питање на основу стечене праксе решити законодавац а до тада је несумњива надлежност судије појединца код окружног суда за сва дела учињена путем штампе.

Ово питање и питање примене условне осуде на штампарске кривнице довољни су да нам покажу колико је различита наша судска пракса под владавином унифицираног законодавства. Само ова два примера јасно истичу неодложну потребу што скоријег формирања једног Касационог суда за целу државу, који ће једнаком законодавству давати и једнаку судску праксу.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

СУДСКА ПРАКСА

Опет § 414. г. з.

По маси поч. Јована Ф. Борђевића, званог „Беља” изродио је спор око уживања непокретног имања — једине имовине у заоставштини — између удове Кате и пунолетне женске деце а при том удомљене из првога брака пок. Јована.

Удова Ката тражила је за себе целокупан ужитак док су јој пасторке оспоравале то право.

Ценећи питање ко је старији и слабији у праву, Н. Д. судија у 1920 год. упутио је удову Кат у спор противу својих пасторки — иначе јединих наследника оца им Јована — да тим путем докаже, да њој као удови поч. Јована припада искључиво право уживања имовине масене и да на то немају права и кћери покојникове одн. унуци поч. кћери (Једна од пасторака умрла је и оставила је малолетнике).

По благовременој жалби удове Кате, Апелациони суд оснажио је предње решење Н. Д. судије.

Удова Ката повела је била спор противу наследника почившег јој мужа Јована (деца из првог брака).

Две године доцније, Првостепени суд донео је пресуду да удова Ката има право удовичког ужитка на целокупном имању свога мужа до преудаје или смрти, без учешћа кћери и унучади покојникових. Да тужена страна плати удови. . . .

Разлози су ове пресуде интересантни и ми ћемо их овде, у неколико, под знаком навода, изнети. . . „по §§ 412 и 413 г. з. удовица не само за живота мужевљева, већ и после његове смрти има права удовичког уживања мужевљевог имања, док име његово носи, и ужива га заједно са лицима, која су и за живота мужевљева учествовала у уживању имања његовог. Значи дакле да ако муж по смрти није оставио лица, која су за живота мужевљева била на имању и учествовала у уживању, удовица умрог уживаће сама целокупно имање свога мужа. Према овоме, када је удова Ката поднетим уверењем Суда општине. . . ., као јавном исправом по § 187 и 188 г. с. п. доказала у смислу § 178 г. с. п. да је брачна и законита жена поч. Јована, и како је признањем обеју горњих парничних страна доказано по § 180 г. с. п. да је поч. Јован поред удове оставио и кћери. . . . које су удате још за живота поч. Јована и живе одвојено са својим мужевима, да покојникове кћери нису учествовале у уживању имања умрлога за време његова живота, удова Ката има права уживања целокупног имања поч. Јована, и то сама без учешћа кћери мужевљевих. Позивање тужене стране на § 414 г. з. за доказ свога права на

учешће у уживању спорног имања са удовом, неумесно је. Јер пропис § 414 г. з. предвиђа случај, кад по смрти мужа остане удова на имању заједно са мужевљевом децом, родитељима, браћом или сестрама, па се не би могла слагати. Дакле, у овом законском пропису, опет је реч о лицима, која су са удовом остала на имању, њима признаје законодавац право деобе уживања на случај неслагања са удовом. Ово се јасно види из речи: на уживању добара мужевљевих са децом мушком и женском заоставша (удовица) а још јасније из речи (ако се заоставша) „не би сложити могла” јер о слагању или неслагању може бити речи само онда, где је заједнички живот. Међутим, овде тај случај није јер тужени по свом признању у моменту смрти пок. Јована нису уживали на имању с њиме већ су одвојено живели. Њима, према томе, у смислу § 415 г. з. остаје право да наслеђено добро свога оца уживају тек после смрти или преудаје удове Кате.

Према наведеноме поднето уверење од стране тужених о сиротом стању њиховом без утицаја је на пресуђење спорног питања о обиму удовичког уживања удове Кате. . .

. . . . Исто тако тужена страна није ничим доказала да је тужена Ката свога мужа напустила и у болести оставила и баш када би то било утврђено, ипак по § 417 г. з. удова Ката не би изгубила право удовичког уживања, јер се у пом. закон. пропису као услов за престајање права удовичког уживања тражи, да је жена свога мужа вероломно оставила.

По благовременој жалби тужених Апелациони суд је одобрио предњу пресуду а Касациони суд оснажио је пресуду Апелационог суда.*)

Душан П. Мишић, судија

Продавнице једне радње у месту становања или ван њега отворене у смислу чл. 8. Закона о радњама не треба протоколисати код Суда, већ је довољна у смислу чл. 5. истог закона пријава месној надлежној полицијској власти.

Фирма „Фабрика обуће Бостон А. Д.” из Београда отворила је по разним местима у земљи продавнице. — Такову једну отворила је у Крагујевцу и Загребу.

На доставу Г. М. из Крагујевца, да „Бостон” обавља у Крагујевцу продају готове обуће без протоколисане фирме донео је Крагујевачки Првостепени Суд пресуду од 30. XII. 1929. бр. 81957, којом је фабрика „Бостон” кажњена због бесправног обављања продаје обуће.

Поводом жалбе фабрике Бостон, Касациони Суд решењем својим од 7. X. 1930 број 10.963 поништио је пресуду Крагу-

*) XXX Видети „Како судови тумаче § 414 г. з.” — „Бранич” за април 1931 године,

јевачког Суда и наложио му, да узме у оцену доказе и наведе у жалби, и да по том своју одлуку по закону донесе.

Крагујевачки Првостепени Суд размотривши понова акта овог предмета поступајући по примедбама Касационог Суда до наша пресуду од 27. X. 1930 број 56119, да се фабрика Бостон ослободи сваке казне и плаћања са следећом мотивацијом:

Како се из исказа помоћника продавнице фабрике обуће Бостон види, да у Крагујевцу не постоји радња ни филијала фабрике Бостон већ да има само продавницу, то се иста у смислу чл. 18 Закона о акционарским друштвима и чл. 8. Зак. о радњама не мора ни протоколисати већ само пријавити полицијској власти у смислу чл. 5. Зак. о радњама, што је тужена фабрика по овереном препису пријаве и учинила, то се иста има ослободити сваке казне.

2) Градско начелство у Загребу као обртна област приопштује Судбеном Столу у Загребу као трговачком суду, да је по мишљењу његовом „Фабрика обуће Бостон А. Д. у Београду“ дужна протоколисати код трговачког суда своју продавницу, а коју води у Загребу под именом своје фирме.

Судбени Стол у Загребу одлуком својом од 14. II. 1931 број 10.599 гр. позвао је фабрику Бостон, да у року од 14 дана дође протоколисати своју продавницу у Загребу под насловом „Продавница фабрике обуће Бостон А. Д.“ Загреб под претњом последица § 21 трг. Закона.

Поводом утока фабрике „Бостон“, Бански Стол у Загребу донео је решење од 29. IV. 1931 број 12119/31, којим укида нападнуту првосудну одлуку тиме, да утецатељица фабрика Бостон није дужна протоколисати своју продавницу у Загребу као филијалу поменутог друштва. Цитирао је установе Српског Закона о радњама и Српског закона о акционарским друштвима.

Мотивација Банског Стола истоветна је са мотивацијом Касационог Суда у Београду.

Решење Банског Стола је извршно и против њега нема даљег правног лека.

Саопштио

Д-р *Иван Рибар*, адвокат

При мењању врсте казне услед ублажавних околности по т. 4. § 71. крив. зак. суд, одмеравајући блажију врсту казне, није везан за минимум строжије врсте казне.

По кривизи М. Ж. због кривичног дела против имовине из т. 3 § 316 к. з. против пресуде окружног суда изјављена је ревизија и призив. Ревизија је изјављена због повреде материјалног закона из т. 3 § 337 крив. суд. пост. У оправдању ревизије наведено је:

„Одмерајући окривљенику само казну од два месеца стро-гог затвора због кривичног дела против имовине из т. 3 § 316 суд је прекорачио своју казнену власт. Тим прекорачењем позредио је законске прописе о одмеравању казне. Обзи-ром на околности због којих казна треба да се ублажи, суд је могао вршити ублажења по пропису т. 4 § 71 крив. зак. Али то се ублажење није могло учинити као што је у овом случају учињено. Могао је ублажити у погледу врсте казне. Могао је дакле изрећи у место робије строги затвор, али то ублажење није могло бити да се учиниоцу казна одмери испод једне го-дине строгаг затвора будући да према § 37 крив. зак. робија не може бити краћа од једне године. Стога је у овом конкретном случају повређен материјални закон из т. 3 § 337 крив. суд. пост.“

Касациони суд на седници свога већа од 26 маја 1931 год. Бр. Кре. 5 решио да се ревизија и призив одбаци као неоснова-ни са разлога:

„Не стоји навод да је окружни суд учинио повреду мате-ријалног закона из т. 3 § 337 крив. суд. пост. прекорачујући своју казнену власт својом одлуком о казни тиме што је оптуженику спустио казну строгаг затвора испод годину дана. При мењању врсте казне услед ублажавних околности по т. 4 § 71 крив. зак. суд, одмеравајући блажију врсту казне није безан за минимум строжије врсте казне, јер тога ограничења у закону нема. Закон не прописује, да у случају замене ро-бије строгим затвором, овај не сме бити краћи од најмање за-конске мере робије. Он само поставља правило да при одмера-вању казне за кривична дела код којих је прописана времена казна без назначења минимума суд може ићи до најмање за-канске мере те врсте казне, па ако би нашао, да је и та казна велика, да може ићи и даље па место робије изрећи строги за-твор, а место заточења и строгаг затвора затвор. О минимуму тих блажих врста казне овде ништа не говори, те се имају применити одредбе § 39 крив. зак. који поставља највећу и најмању меру тих казни.

Окружни суд при одмеравању казне оптуженику за ово де-ло кретао се је у границама закона, пошто казну није спустио испод минимума означеног у § 39 крив. зак. за строги затвор, и својом одлуком о казни није прекорачио своју казнену власт, те нема повреде материјалног закона из т. 3 § 337 крив. суд. пост. Због тога се ревизија на основу т. 2 § 345 крив. суд. пост. има одбацити као неоснована.

Касациони суд је даље нашао, да је оптуженику казна пра-вилно одмерена с обзиром на дело и прилике под којима га је учинио, признату му ублажавну околност и малу вредност по-крађе. Са тога се разлога и призив има одбацити на основу § 253 крив. суд. пост.

Саопштио
Д. Д. Бранковић,
државни тужилац

Један случај неправилно наплаћене таксе

Београдски Трговачки Суд установио је праксу, да приликом поравнања са исправама (меницама) поред таксе из Т. Бр. 184 зак. о таксама, наплаћује још и таксу из Т. Бр. 18 истог закона у $\frac{1}{2}\%$ од спорне суме. Тако је исти суд по два поравнања и то једном на 200.000.— дин. а другом на 100.000.— дин. наплатио таксу из Т. Бр. 18 у 1000.— дин. односно у 500.— дин.

По тражењу повраћаја ових такса, Финансиска Дирекција решењем својим Бр. 7374 од 6. фебруара 1931. год. одобрила је повраћај, а из разлога:

„Да је суд од молиоца погрешно и неумесно наплатио таксу из Т. Бр. 18 зак. о таксама у Дин. 1000.— на белешци од 25 -ХП-1929. год. Бр. 87272 којом су се молиоци поравнали у овом стору због меничног дуга у 200.000 — дин. јер за правни посао — дуг, наплаћена је такса на меници која је остала код повериоца до исплате дуга, те према томе, није имало места за наплату таксе из Т. Бр. 18 таксене тарифе на белешци где је овај дуг потврђен изјавом дужника.“

Са истих разлога Финансиска Дирекција је, решењем својим Бр. 7348 од 6. фебруара 1931. год. одобрила повраћај таксе у 500.— дин.

Тако се можемо надати, да Београдски Трговачки Суд неће у будуће наплаћивати таксу из Т. Бр. 18 зак. о таксама у поравнањима по којима парничари подносе суду исправе по којима је државна такса плаћена.

Др. Видан О. Благојевић,
адв.

И ако је решење о одмеравању адвокатске награде засновано на прописима старог закона о јавним правозаступницима, ипак је за његово разматрање надлежан Апелациони Суд у смислу § 29. Закона о адвокатима.

По изјављеној жалби адвоката Б. на решење првостепеног суда, који је упућен на редовну грађанску парницу противу туженог Милана, да тим путем тражи, како одмеравање адвокатске награде, тако и величину исте за свој рад око заступања, Крушевачки првостепени суд послао је сва акта са ожалбеним решењем Београдском Апелационом Суду на разматрање и решење. Апелациони Суд вратио је предмет првостепеном суду, налазећи да није надлежан за разматрање ожалбеног решења, већ да је надлежан Касациони Суд у смислу § 332. грађ. суд. пост., пошто је решење засновано на прописима старог закона о јавним правозаступницима.

Треће одељење Касационог Суда такође је одбило надлежност за разматрање поменутог решења зато, што по § 29 закона о адвокатима за овај поступак вреде начела поступка за

неспорне ствари и противу такве одлуке странке имају право жалбе само суду другог степена т. ј. Апелационом Суду. Зато је предмет упућен општој седници Касационог Суда ради решења сукоба о надлежности.

Касациони суд у својој општој седници нашао је, да је за разматрање ожалбеног решења првостепеног суда надлежан Апелациони Суд у смислу § 29. Закона о адвокатима пошто је поступак по овоме спору проведен по одредбама овога Закона.

Одлука од 25. IV. 1931. год. Бр. 5641.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касац. Суда.

Судија за млађе малолетнике надлежан је за извињање и пресуђење кривике млађег малолетника и онда, кад дело, за које је овај оптужен, долази у надлежност поратног суда.

Начелник среза Косово Митровачког оптужио је Митровачком Првостепеном Суду Тефика Ф. из Митровице, зато, што је на дан 27 децембра 1928 године, својим фијакером повредио биволицу Изета Расимовића, рабације из Кос. Митровице, словивши јој десни рог, те је тиме онеспособио за рад, чиме је створио кривицу из § 365 кривичног законика за Краљевину Југославију.

Митровачки Првостепени суд одлуком својом од 10 новембра 1930 године, доставио је акта овога оптужења одређеном судији за млађе малолетнике на даљи рад као надлежном.

Одређени иследни судија за млађе малолетнике нашао је, да је опт. Тефик млађи малолетник, јер је у времену извршења дела према лекарском извештају имао пуних 14 година, и да би му с обзиром на тај факат, имао судити судија за млађе малолетнике. Али, како је оптужени учинио кривицу оквалификовану као дело поништаја туђих ствари из § 365 к. з. које спада у надлежност извињања поротног суда, те би се решењем имао ставити под поротни суд, судија за млађе малолетнике налази, да он, као такав, није надлежан да доноси решење, којим се млађи малолетник има ставити под поротни суд нити пак да му суди за ово дело, већ налази да је за доношење потребне одлуке и суђење надлежан првостепени суд као колегијални а доцније као поротни, пошто закон о измени закона о пороти од 27-XII-1929 г. не чини никакве разлике између криваца, били они одрасли или малолетници а нови поступак у погледу млађих малолетника још није ступио на снагу.

Како Првостепени суд, као колегијалан одбија од себе надлежност а судија за млађе малолетнике и сам негира да није надлежан за доношење потребне одлуке по овом оптужењу, —

то је предмет доставио Касационом суду ради доношења одлуке о надлежности.

Касациони суд у своме IV одељењу расмотрио је акта горње кривице по овоме питању сукоба о надлежности у смислу § 8 Зак. о своме устројству и § 4 крив. суд. пост. па је нашао, да је судија за млађе малолетнике надлежан за извињање ове кривице, јер овде у конкретном случају нема да се примени никаква казна, већ имају само да се примене мере безбедности — § 28 нов. крив. Закона и зато му је послао сва акта ове кривице на даљи рад.

Одлука IV одељења од 22-XII-1930 год. Бр. 15940.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касац. суда

За дело из § 318. крив. зак. оптужени се има осудити на казну губитка часних права и онда, када је услед признатих му олакшавних околности, у место робије кажњен строгим затвором.

Првостепени суд за Округ Београдски нашао је, да у радњи оптуженог Радојице, што је ноћу између 2 и 3 јануара 1931 год. из заграђеног обора приватног тужиоца украо три свиње стоји дело опасне крађе, предвиђено и казнимо по § 316 тач. 1 и 3 крив.зак. и да му се казна има одмерити с обзиром на добро владање — § 70 и 71 тач 4 крив. зак. па га је својом пресудом од 4 марта 1931 г. Бр. 9080 казнио са осам месеци строгог затвора без губитка часних права, налазећи да се губитак часних права уз казну строгог затвора има, према § 46 од III крив. зак., досуђивати само у случајевима законом предвиђеним.

Касациони суд поништио је ову пресуду са разлога:

„И ако је оптужени Радојица за дело за које је од поротног суда оглашен кривим, осуђен на строги затвор, ипак је државни суд погрешис, што је, позивајући се на § 46 од III крив. зак., одлучио, да се оптужени не осуђује и на губитак часних права, јер, и ако у § 316 крив. зак., за које је дело оптужени и осуђен, није изрично предвиђен губитак часних права, ипак се исти има увек досуђивати за то дело, јер је дело безчастеће а и у општем пропису о крађи — § 314 крив. зак., предвиђен је тај губитак те је логично да и веће кривично дело из § 316 кривичног зак. повлачи тај губитак и ако исти није изрично означен.“

Окружни суд за Округ београдски није усвојио ове примедбе, већ је у писму своме од 20 априла 1931 год. Бр. 14986 дао следеће противразлоге:

„Веома је важно питање да ли ће судови уз казну затвора или строгог затвора, претворен из казне робије услед олакшавних околности, досуђивати и губитак часних права.“

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ово је питање нејасно и спорно а код наших судија у пракси постоје неједнака гледишта, од којих један стоји на гледишту поништене пресуде а други по приметбама Касационог суда. У овоме случају Окружни суд за Округ београдски сматра да нема места примени споредне казне губитка часних права, јер је по § 46 крив. зак. за изрицање те споредне казне меродавна врста и величина досуђене а не у закону предвиђене главне казне. Позивању Касационог суда на § 314 крив. зак. овај суд ставља као противразлог наређења §§ 70 и 71 тач 4 крив. зак. где се казна строгог затвора за дело из § 314 може заменити казном затвора а у том случају по § 46 крив. зак. губитак часних права не може се изрећи. За ово дело из § 316 крив. зак. предвиђена је казна робије до десет година. Она се по §§ 70 и 71 тач. 4 може заменити строгим затвором али се по нахођењу овога суда у том случају не може изрећи и споредна казна губитка часних права по § 46 јер § 71 тач. 4 не предвиђа тај случај”.

Касациони суд у својој општој седници од 1 маја 1931 год. под Бр. 5478 усвојио је примедбе свога I одељења Бр. 4996/31 а речене противразлоге Окружног суда одбацио.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касац. суда

И ако је примењен стари казнени законик као блажи по оптуженог, ипак суд не може изрећи и споредну казну полицијског надзора, пошто ова није предвиђена у новом кривичном законнику.

Првостепени суд нашао је, да у радњи оптуженог стоји дело из § 221 старог казног законика, који у свему одговара делу из § 314 нов. крив. законика, а да се казна оптуженом у смислу § 2 новог кривичног законика има изрећи по § 221 казн. зак. као блажијем, па га је за исто дело казнио са једном годином дана затвора.

Скопљански Апелациони суд одобрио је ову пресуду. Касациони суд примедбама свога IV одељења од 31 марта 1930 године Бр. 4293 поништио је поменути пресуду Апелационог суда са разлога:

„Кад је суд, ценећи који је закон блажи у смислу § 2 новог крив. зак., нашао, да је стари кривични законик блажи, те дело квалификовао и казну одмерио оптуженоме по томе законнику, — онда је суд био дужан тај закон у целини да примени на све околности, које утичу на врсту и величину казне, осем не урачунавање одлежаног притвора у казну, које се урачунавање има извршити по § 77 новог кривичног законика, јер ово урачунавање притвора не утиче на величину казне већ само на извршење досуђене казне, а не да дело квалификује и казну одмерава по једном кривичном законнику а околност поврата да

цени и споредну казну губитка часних права да одмерава по другом кривичном закону”.

Поступајући по овим примедбама, Апелациони суд је преиначио пресуду Првостепеног суда и оптуженог поред казне затвора, осудио и на годину дана полицијског надзора, за које време да изгуби и грађанску част.

Касациони суд поништио је ову пресуду са разлога:

„Апелациони суд поступајући по примедбама овога суда од 21-III-1930 год. Бр. 4293, погрешно је оптуженог Тасила осудио и на споредну казну полицијског надзора, јер је ова споредна казна укинута наређењем § 35 садањег кривичног законика, и у случају његове досуде, не би се могла извршити, те је суд не може више, примењујући у смислу § 2 крив. зак. прописе старог казненог законика од 1860 и као споредну казну ни да досуђује”.

Примедбе IV одељења од 12-V-1930 год. Бр. 6335.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касац. суда

1. Кривичног закона пошто се одреко законитост
2. је није дава пошто се одреко законитост
3. Кривичног закона пошто се одреко законитост
4. Кривичног закона пошто се одреко законитост
5. Кривичног закона пошто се одреко законитост
6. Кривичног закона пошто се одреко законитост
7. Кривичног закона пошто се одреко законитост
8. Кривичног закона пошто се одреко законитост
9. Кривичног закона пошто се одреко законитост
10. Кривичног закона пошто се одреко законитост
11. Кривичног закона пошто се одреко законитост
12. Кривичног закона пошто се одреко законитост
13. Кривичног закона пошто се одреко законитост
14. Кривичног закона пошто се одреко законитост
15. Кривичног закона пошто се одреко законитост
16. Кривичног закона пошто се одреко законитост
17. Кривичног закона пошто се одреко законитост
18. Кривичног закона пошто се одреко законитост
19. Кривичног закона пошто се одреко законитост
20. Кривичног закона пошто се одреко законитост

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Из Пензионог Фонда

Пензиони фонд адвокатске коморе у Београду извештава своје чланове да неће слати нарочите потврде о уплати улога, пошто је признаница Поштанске штедионице, преко које се улог шаље, доказ о уплати улога. У случају да који члан не плати Управни ће га одбор извести о томе и тражити му заостали улог, и то ће посредним путем бити контрола да ли је улог примљен или не.

Препоручује се члановима Фонда да своје улоге на време шаљу.

Јов. М. Велимировић
Секретар,

Мил. П. Драговић
Претседник,

Уписан у именик адвоката

Јелић М. Радован са седиштем канцеларије у Гор. Милановцу

Избрисани из именика адвоката

1. Капетановић Никола пошто се одрекао адвокатуре
2. Јеличић Јован пошто се одрекао адвокатуре
3. Трајковић Иван пошто се одрекао адвокатуре.

Преселили се — адвокати

1. Павловић Ст. Богољуб из Вел. Градишта у Пожаревац
2. Лукић П. Бора из Вел. Градишта у Пожаревац
3. Урошевић Чедомир из Чачка у Трстеник
4. Стевановић Михаило из Ваљева у Обреновац
5. Вукадиновић Милош из Паланке у Крагујевац.

Уписани у именик адв. приправника

1. Стаменковић Урош на вежби код Милетића Аркадија, адв. у Београду
2. Краус Макс на вежби код Олипа Др. Јанка, адв. у Београду
3. Реткин П. Владимир на вежби код Никетића Др. Гојка, адв. у Београду
4. Кајон Јешуа на вежби код Алкалаја Симе, адв. у Београду

Избрисан из именика адв. приправника

1. Миленковић Т. Милорад због преласка у другу комору.

ИЗ САВЕЗА АДВОКАТСКИХ КОМОРА

ЗАКОН О СУДСКИМ ТАКСАМА И АДВОКАТИ

*Реферат Мил. М. Благојевића, адвоката из Београда, на скупу-
иштини Савеза Адвокатских Комора дне 29. III. 1931.*

Нови Закон о судским таксама рађен је без учешћа представника судских, адвокатских и осталих заинтересованих институција. Он је парцијелно почео ступати у живот по појединим позицијама, али пре него што би у целости ступио у примену, потребно би било у њему учинити код појединих одредаба корените промене, наравно, пошто се претходно прибаве мишљења горе поменутих институција, које су по нашем схватању једино меродавне да са сигурношћу могу својим мишљењем послужити надлежним да имају тачно мерило за доношење правилног решења по тој ствари.

I

Одговорност за плаћање такса — јемство.

Одговорност за плаћање такса предвиђена је по нозом закону на неколико места. У § 6. предвиђен је случај јемства.

У ст. 1. тач. 1. предвиђено је да адвокати одговарају солидарно за све судске записнике, односно за таксу на тим записницима.

Тач. 3. истог става предвиђа да адвокати одговарају солидарно за таксу на записнике судске ако учествују при расправи без обзира на то да ли потписују записник или не потписују.

Став III. међутим отишао је још даље јер је прописао да су адвокати одговорни за таксу у сваком случају за спис, исправу или прилог т. ј. за свако писмено рађено уз њихово суделовање.

Предвиђени случајеви у § 6. које смо горе поменули не требају никаквог коментара. Они јасно указују на грубу повреду општих правних принципа.

На првом месту има такса, а то ће се доцније видети, које се плаћају по моментима нпр.: после првог рочишта, после другог рочишта, после трећег рочишта, после пресуде и т. д. И шта онда треба да значи одговорност адвоката. Ма како се идеалистички то тумачило, ма како се либерално интерпретирали ти прописи, јасно је да се овим ишло на то да се унапред утврди одговорност не само за оно што се десило, већ и за

оно што се тек у будућности има десити. Ево одмах и примера: одложи се рочиште, или се пак рочиште продужи неколико сати, суд ће сходно предвиђеним прописима и с обзиром на то да се такса за рочишта плаћа по сатима а за одлагања и по сатима и дупло од тога, позвати странку да у року од 8 дана ту таксу плати. Ако се странка позиву суда не одазове — а то ће вероватно бити кад год је странка у положају тужене стране — суд ће по прописима закона писати пореској власти да наплату таксе изврши егзекутивним путем. И кад по закону адвокат носи солидарну одговорност, ништа није лакше него да се деси да надлежна пореска власт у чијем седишту је и седиште адвоката ту таксу наплати од њега, неморајући да се труди да проналази правога кризца. То представља несумњиво апсурд, јер је кривац за таксену кривицу унапред одређен и што му се сваког дана и за оно што није радио и није чинио унапред нагомилава казнена такса, а он кадкада због друге парничне стране можда није у могућности да то спречи и ако можда ради и правилно и по закону. Друго, њему се намеће одговорност и онда кад њој у опште нема места, пошто та врста одговорности може често пута да му буде наметнута, било забуном странака, било намерно од истих. Пропис вели да свако писмено састављено уз суделовање адвоката претпоставља и солидарну одговорност адвокату у погледу таксе. Није ли могуће онда да костур или концепат једног писмена кога адвокат преда заинтересованим странкама ради корекције и студирања оне усвоје као уредан односно прогласе га за оригинал, потпишу га и сутра дође до одговорности за таксу што писмено није таксирано, они, било из забуне, или намерно, означе, да је творца тога адвокат Н. Н., који ће можда ни крив ни дужан, а због постојећих прописа морати да таксу плати.

Најзад § 39. Зак. о таксама најбоље даје потврду колико неправедне одговорности може имати адвокат и кад најсавесније отправља свој посао. У том § 39. речено је: „да ће лице, које на недозвољен начин дође до уверења о сиромашном праву поред кривичне одговорности платити и новчану казну која износи пет пута колико редовна. И ако се претпостави да једно лице на недозвољени начин узме уверење, преда га адвокату да га у том спору заступа а у току спора констатује се неистинитост исправе, по § 6. који говори о јемству мораће таксу да плати адвокат ако се она од кривог лица не може наплатити. Сви набројани примери пружају еклатантан доказ за неоснованост оваквих одредаба те их зато несумњиво треба и мењати.

По нашем схватању не може у опште бити речи о одговорности на овакав начин т. ј. за будуће кривице по закону о таксама, ово у толико пре што су ту у питању клијенти који често пута из пакости према другој парничној страни неће хтети да положе таксу или ће се пак заклањати за немаштину која ће по форми бити уредна а у ствари привидна немаштина.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

У погледу одговорности адвоката могло би се усвојити следеће: да адвокат одговара за таксу само за онај спис или акт, који предаје под својим потписом или под својим штамбиљом, за који је такса унапред предвиђена. Одговорност пак за неке будуће таксе адвокат не може имати, јер он не ради за себе, већ за свога клијента, који у том случају несумњиво треба да носи одговорност за правне послове који се у име његово обављају.

И закон о адвокатима и кривични закон и грађански закон предвидели су и сувише строгу одговорност адвоката, и за несавестан рад и одговорност за накнаду штете за пропуштене радње и најзад и кривичну одговорност везану са губитком звања за узимање нозаца под видом такса од клијената. Све те одговорности и нови Грађ. Суд. Пост. самим увођењем сигнатуре фискални интерес државе заштићује у пуној мери тако да наметање неке будуће одговорности која се можда ствара и без воље адвоката нема свог ослоњаца ни у праву ни у правичи.

То су разлози са којих би одредбе о јемству адвоката за таксе требало коригирати из основа и ослободити их несумњиво неправедне одговорности.

2. У § 18. закона о таксама и односном чл. правилника уз тај законски пропис прописано је: „да управитељ стечаја принудног поравнања обрачунава и лично плаћа паушалну таксу из ТБр. 16. зак. о таксама на тај начин што претходно направи прорачун те таксе, исти снабде документима овереним од стечајног судије и затим га поднесе надлежној пореској управи. Даље, прописује се да је за ту таксу по свршетку стечаја-поравнања одговоран управитељ масе. Да би поострио одговорност управитеља закон је у § 19. предвидео да је стечајни судија овлашћен да управитељу масе затражи и кауцију неограничавајући износ исте. Та кауција имала би да служи ако би се у будућности констатовало да је та паушална такса наплаћена у мањем износу.

Оваква једна одредба апсолутно нема разлог постојања. Поравнање у стечају између поверилаца и дужника, окончање стечаја, предавање имовине дужнику или равначу врши суд својим одлукама уз присуство и садејство извршних власти. Те власти по званичној дужности које су им предвиђене стечајним законом односно законом о принудном поравнању морају да се старају о призилегисаним тражбинама државним у колико се оне односе на таксу и којима је испред свих осталих исто тако привилегисаних тражбина дато право првенства. Законски текст § 45. стечајног закона јасно то прописује. Зашто се сада у закону о таксама уноси одредба која је у противности са тим стечајним законом. Дужности управитеља масе тачно су одређене. Границе у којима он дела тачно су прописане. Доносити нове прописе о његовим дужностима у законима ненадлежним за то несумњиво је грешка. Зар није

јасније и логичније да суд по званичној дужности као и до сада буде позванији да штити државне интересе него једна приватна личност? Чисто фискални разлози налажу да је целесходније да то ради државни орган, т. ј. суд. Нека се претпостави да управитељ масе радећи несавесно намерно и у циљу каквих спекулација или хотимичних злоупотреба избегне плаћање те таксе или њен износ лажно представи. Ако то лице нема реалне имовине у довољном износу да се државна такса наплати а она често пута може представљати велику суму с обзиром на високи тарифни број држави ће та такса или један део исте при томе случају пропасти. Ако пак тај посао као и до сада ради суд држава ће несумњиво бити и боље и сигурније заштићена баш са гледишта тих фискалних разлога.

Најзад констатацију о свршетку стечаја т. ј. о извршности решења доноси суд често пута и без знања браниоца — управитеља масе. И да ли је суд, пошто га је закон о таксама ослободио те одговорности наметнувши је управитељу масе, обавезан у том случају да се обазире на то је ли такса у опште или довољно плаћена. Сматрамо да је за то логичније да питање баш таксе и до сад и у будуће ради суд као што је и до сада било.

Са тих разлога, а пошто је та одредба већ у противности са стечајним законом — зак. о принудном поравнању, требало би је корегирати у смислу примедба које су горе поменуте.

3. Добровољне судске јавне продаје предвиђа § 23. зак. о таксама. У њему се вели: „да ће се по тар. Бр. 24. наплаћивати $\frac{1}{2}\%$ на име таксе а од висине продајне цене. Та ће се такса наплаћивати из куповне цене т. ј. њу сноси продавац. — Али каже се у чл. 23. зак. о таксама са њим солидарно одговара и лице које је на продаји ствари купило, што значи у ствари купац. Оваква одредба не значи ништа. Закон мора да прецизира тачно ко таксу плаћа. Купац начисто мора бити са тим да ли таксу плаћа он или ко други. Његово право одлучивања за куповину извесне ствари биће увек са извесном стрепњом да га сутра или ког другог дана не изненади та такса, коју он можда нема да плати и због које ће морати да трпи или продаје друге ствари да ту таксу плати. То ће нарочито погодити баш тај ситни сталез (јер се у закону мисли на те мале продаје), који по тим продајама у најчешће случајеве купује можда баш најнужније потребе и који никада ако та одредба остане на снази неће моћи да се реши за куповину ове или оне ствари, јер ће живети у страху да га та такса не изненади. Погодније би било да се изрично назначи да је ту таксу дужан да плати купац заједно са куповном ценом да би тиме био у могућности да увек у напред зна шта ће га коштати једна ствар, него изненадити га једнога дана и са издатком за таксу или наплатом исте и ако он, можда с обзиром баш на то повишење колко такса износи не би ствар ни куповао.

Резимирајући цело то питање одговорности истичемо да

би њега требало коригирати у смислу разлога који су дати иза сваког случаја, јер они несумњиво пружају већу гаранцију баш за оно што је тенденција тога закона, а то је најпунија и најстрожија заштита фискалних интереса државе и што мањи ризик у наплати такса.

II.

У самој таксеној тарифи у глави првој парнични и извршни поступак а у Т. Бр. 1., 2., 3., 4., 5., 6. и 7. предвиђене су таксе које се дају од момента подношења првога акта суду па до саме судске пресуде.

Тако у ТБр. 1. под а) предвиђено је да се у споровима (грађанским парницама) плаћа одређена свота чији се износ утврђује на основу вредности спорног предмета, а плаћа се кад се први поднесак упути суду. Затим у истом ТБр. предвиђено је да се за тужбу, одговор на тужбу, реплику, и т. д. плаћа понова такса и то у двоструком износу од прве. У ТБр. 2. предвиђено је да се на записник рочишта плаћа једна одређена такса, која се лепа на тај записник пре почетка рочишта. Али та суду положена такса за почетак рочишта вреди само ако рочиште траје пола сата. Ако рочиште траје дуже онда се понова плаћа такса па макар, како се у закону каже, за сваки залочетих других пола сата, нова такса и то у двострукоме износу од прве таксе. Даље, код виших судова ако расправа траје пола сата двоструки износ као код нижих судова. На случај да се рочиште одложи такса на записнике плаћа се испочетка макар да се то бележи на оном истом записнику и на оном истом табуку на коме је записник почет. Ако пак по некој ствари буде више рочишта плаћа се исто тако нова такса која код судова првога степена за друго и остала рочишта износи двоструко а код судова вишега степена троструко. У ТБр. 3. предвиђена је такса за прилоге која почиње од једног до 6.— Дин. по комаду. У ТБр. 4. предвиђене су таксе за дубликате судских отпранака, који по вредности плаћају таксу од 2—15.— Дин. Најзад у ТБр. 6. предвиђене таксе за пресуде које у спору до 3.000.— Дин. износи 40.—, а затим се на сваку 1.000.— Дин. пење још за 10.— Дин.

Као што се из горњег разлагања види под претпоставком да пред судом стоји један обичан спор који ће се окончати на другом или трећем рочишту од којих не морају сва по трајању прећи пола сата, таксена администрација забележиће да је за тај спор до његове извршне пресуде полагана такса 7—8 пута. И ако се још деси да у таквом једном спору заинтересовано лице које је престало суду моментано нема код себе у довољној мери новаца колико је на име такса потребно положити одмах те суд буде принуђен да прво шаље налог дотичном за плаћање те таксе, па ако оно по налогу суда не поступи да пише пореској управи да изврши наплату таксе, наићи ће оно што ни судство а ни фискални интереси државе не очекују а

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

то је да цео суд почев од најнижег до највишег чиновника — судије — не ће бити у стању да врши онај посао који му је стављен у дужност за заштиту правде и правиче, јер ће бити преоптерећен радом само око такса почев од писања налога странкама за плаћање, затим аката пореској управи да она изврши наплату ако странке не буду налог суда извршиле и најзад доношењем одлука за наплату такса.

Кривични поступак односно таксе у том поступку може се поделити на два дела. Први део обухвата таксе по свима кривичним делима из казненог закона, а други део кривице по закону о штампи. За кривичне процесе предвиђен је исти поступак само са додатком да ако има више окривљених, такса за пресуду повишаваће се процентуално и може се повисити за сто на сто више него такса за пресуду једнога кривца. Исто тако и за кривичне процесе предвиђена је такса за записнике као и у грађанским процесима т. ј. основна такса, ако претрес траје пола сата, двострука такса ако се уђе у друго пола сата и т. д. За дела по закону о штампи ТБр. 54. регулисао је у једном пропису — реченици све, велећи да се за ова дела по закону о штампи плати двострука такса него што је такса предвиђена за остала кривична дела. То значи да се записник судски плати 40.— Дин. ако претрес траје пола сата, 80.— Дин. ако се настави после пола сата, а 160.— Дин. на наредни записник ако се претрес одложи. За пресуду ако је један окривљен 100.— Дин., ако има више окривљених 200.— Дин. Не треба ваљда нарочито истипати ноторне ствари а то је да сваки грађанин по приватно-правним споровима има право на судску заштиту. С друге стране држава је дужна да у јавно-правном интересу гони кривца и казни га, као што је и право сваког држављанина да се од увреда преко јавности брани и тражи судску заштету.

Али ће поред свих тих права грађани често пута морати да размишљају о томе хоће ли подизати тужбу, јер ће морати плаћати таксе по сатима и броју претреса, а за увреде преко јавности, чак и двогубу таксу.

Није ли могуће да ће статистика криминалитета за дела која се извиђају и казне по приватном предлогу ићи на више место на ниже а разлози за то повишење стајаће несумњиво у уздржавању подизања тужби због такса.

Несумњиво да и суд у том случају не ће моћи одговорити задатку који има, а правна заштита и помоћ судска у саобраћају између грађана и суда биће знатно отежана.

III.

Подела такса, у неколико пута плаћање тих такса за један исти предмет, поред тога што сакрива таксу да никад нико не може унапред знати шта ће коштати један грађански или кривични процес, чини поред тога ту таксу скупу, много

скупљу него што је до сада било. У кривичним процесима где је у питању знање материјалне истине и где можда у опште не би требало плаћати таксу, нови закон о таксама ту таксу пење и чини је скупљом за 200%, а у кривицама по закону о штампи, по којима се до сада у опште није плаћала такса, за 400% од такса које су у ранијим законима о таксама предвиђене за та дела. У грађанским процесима и ако та такса за први моменат изгледа мала и ако се у првome тренутку мисли да је по новоме закону много згодније и јефтиније водити спорове, она је у ствари велика и висока. Брижљивим посматрањем констатоваће се да је на неким местима, а то је скоро у свима споровима у којима се ствар не може окончати на првome рочишту, та такса много скупља него што је била досадања. Пословни свет, не знајући никада прави износ такса потребних за тражење правне помоћи судске, не ће смети тако лако да се одлучи за покретање судског поступка било у грађанском било у кривичном процесу, са разлога што не зна колико му је све потребно разних такса да дође до окончаног истог и ако му можда у том процесу лежи или част или један део имовине.

И ако би се можда и досадашњем закону о таксама, у колико његове одредбе стоје у вези специјално баш са овим питањем, могло наћи замерке, ипак је он много и много практичнији, јер унапред предвиђа тачно износ таксе које су у свима споровима, без обзира на остале околности, исте.

Нови закон о судским таксама не чини равномерну поделу а у извесним моментима је и неправедан. По новоме закону могуће је да се деси да спор од 100.000.— Дин. плати већу таксу него спор од 500.000.— Дин. само зато што је можда у том спору од 100.000.— Дин. било једно или два рочишта више.

Горе изнети разлози по нашем схватању дају констатацију да су и са прикривености и онако таксе превисоке и да би их требало, у колико се односе на грађанско-правне послове, снизити у добром проценту, а у кривичним процесима свести на минимум евентуално чак и ослободити с тим, да од криве стране буду накнађене.

РЕЗОЛУЦИЈЕ

прихваћене на 1. редовној скупштини Савеза Адвокатских Комора Краљевине Југославије у Загребу од 29. III, 1931. на поједине реферате.

I.

Опорезовање прихода адв. Комора и мир. фондова и остали приноси државни.

I. Савез Адв. Комора Краљевине Југославије обратити ће се г. Министру финансија, а преко г. Министра Правде, представком, с којом ће замолити да г. Министар донесе рјеше-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ње, којим ће на темељу точ. 1. чл. 63. Закона о непосредним порезима изрећи, да су приходи Адвокатских Комора и њихових Мировинских Фондова с насловом камата ослобођени од плаћања пореза на ренту и да се таково рјешење г. Министра Финансија достави свима Коморама, да га узмогну саопштити новчаним заводима, код којих имаде готовину, да ови не би на камате готовина Адвокатских Комора и Мировинских Фондова наплаћивали порез на ренту.

II. Савез Адвокатских Комора обратит ће се Министарству Саобраћаја, управи поште и телеграфа, поштанско одељење, представком, с којом ће, упозорењем на V. дио Тарифе о порто опросту страни 113., замолити, да се стави изван снаге рјешење г. Министра Грађевина од 5. 9. 1929. год. бр. 100.862. и уједно да се Министарство замоли, да се и Мировински Фондови опросте порта за обична писма у саобраћају са својим члановима.

III. Адвокатске Коморе, примајући притужбе против адвоката са захтјевом за поведење дисциплинскога поступка, позват ће притужитеља — у колико није притужба већ таксирана — нека допринесе накнадно таксену марку по тар. бр. 132. Закона о таксама. Ако се притужитељ не би позиву одазвао. Адв. Коморе одн. њихова Дисц. Вијећа сазнавши ипак из притужбе за дисциплинску кривицу, имат ће поступити по службеној дужности по §-у 71. Зак. о адв. — у колико, да како, садржај притужбе буде давао довољног супстрата за поступак.

II.

Закон о судским таксама и адвокатима.

Овлашћује се Предсједништво Адв. Комора, нека на темељу реферата Благојевића Миливоја из Београда и дебате о реферату изради и упуту преко г. Министра Правде г. Министру Финансија представку, у којој ће навести све промјене, које сматра потребним да се проведу у Закону о судским таксама.

III.

Примјена нових закона у пракси.

Савез Адвокатских Комора Краљевине Југославије слаже се с примједбама, које је Адвокатска Комора у Скопљу поднијела г. Министру Правде о нацрту пројекта „Закона о издавању тапија на подручју Касационог Суда у Београду и Великог Суда у Подгорици“ и моли такођер са своје стране да г. Министар изволи те примједбе уважити.

Савез Адв. Комора Краљевине Југославије моли г. Министра правде за посредовање:

1. да делокруг, описан у §-у 1. Закона о адвокатима, доиста буде и остале подручјем искључиво адвокатске делатности на да се доследно томе укине засебна установа или професија фи-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

нансијско-правних заступника тиме да се уједно укине и пропис §-а 116., ал. 8. Закона о непосредним порезима гледе заступања пред управним судовима по финансијскоправним заступницима; да се налаже брише у нацрту Закона о обртима одредба о новоме и сувишном обрту посредовања код управних власти;

2. да се упуте судови, а по г. Министру унутрашњих дела и управне власти, нека поштују §-ом 1. и 20. Зак. о адв. призната права заступања адвоката пред свим судовима и свим другим државним, самоуправним властима и јавно-правним телима, доследно томе и пред војним и духовним судовима;

3. да се упозоре судови, да новоме Стечајном закону и Закону о принудном поразнању ван стечаја није била намера да ограничи, а камо ли да искључи право адвоката да буду они у правилу именовани управитељима стечајне масе и поравнања;

4. да се новелом Закону о судскоме кривичном поступку прошири надлежност средских судова за преступе, и то бар за оне против части, јер се с досадањом надлежношћу окружних судова за такве преступе повећава, комплицира и поскупљује поступак о њима;

5. да државни ерар и остале јавне установе имаду бити заступане по правнички квалификованим лицима, првенствено по адвокатима, па да се судови упуте, да ни у пракси немају давати заступницима тих јавноправних тела онаква изнимна овлашћења, каква се косе с начелом једнакости странака пред судом;

6. да се умери превелика брзина у решавању парница по судовима, која се нарочито по подручју банскога стола у Загребу показала на штету потребне и једино оправдане добре квалитете судских решења; да се на време учине потребне стварне припреме за практичну примену новог грађанскога поступника а напосе да се повиси данас осетљиво премалени број судца и стручно квалификованих манипулативних чиновника;

7. да се нарочито упуте Обртни суд у Љубљани на протузаконитост досадање праксе, по којој искључује адвокате од заступања странака;

8. да се одстрани контроверза између прописа §-а 222. Закона о јав. билежницима и §-а 68. Правилника о њему, тако да странке смеју и без јавн. билежника а уз припомоћ адвоката провести оставинску расправу;

9. да се промене Правилник и пракса Обраничкога суда Берзе у Скопљу, који суд не припушта заступање адвоката;

10. да се пропис новог Закона о поступку у грађанским парницама о обвезатности одветничке сигнатуре стави изнимно ганије на снагу за подручја Апелационих судова у Београду и Скопљу;

11. да се израђивање свију закона ма из којег ресора кон-

центрира код Министарства правде, како би се избегло њиховој несугласности и дошло до поједностављења закона;

12. да се укине обавезност оверовљавања потписа по јавним билежницима или суду на приватним исправама, које имаду служити основом за књижење у земљишне књиге, ако је из исправа видљиво да су састављене по адвокатима, или ако су молбе, с којима се тражи књижење на основу тих исправа, сигниране по адвокату. У колико то није прихватљиво апсолутно, да се проведе бар код исправа о предметима вредним 30.000.— дин. или мање. Да се доследно томе промени § 36. Закона о земљишним књигама од 1. VII. 1930.

IV.

Закон о земљишним књигама.

Савез Адвокатских комора Краљевине Југославије моли г. Министра правде да, обзиром на то што је адвокатура занимање јавнога поретка, ослободи дужности оверовљавања потписа код исправа, које служе основом за укњижење, ако су оне састављене односно сигниране по адвокату и потписане осим по странкама још по двојици сведока. Доследно томе моли Савез промену §-а 6. Закона о земљишним књигама. У колико неби то ослобођење могло бити проведено апсолутно, моли Савез да се оно дозволи бар до границе вредности од дин. 30.000.—.

Савез уједно упозоружује г. Министра правде на распис г. претседника Апелационог суда у Новом Саду И. Б. 2-2-1931., по којему распису судози могу оверовљавати потписе на исправама само у томе случају, ако не постоје јавни бележници у седишту суда. Будући да се овај распис коси с одредбама §-а 36. и 145. Зак. о земљ. књигама од 16. V 1930., моли Савез г. Министра да изволи учинити што је потребно да се тај распис повуче.

V.

Нацрт Закона о социјалноме осигурању у вези са Законом о адвокатима.

„Будући да Нацрт пројекта Закона о социјалном осигурању обухваћа и адвокатске приправнике, тражећи од њих извршавање свију платежних дужности, прем им ускраћује могућност да постигну благодати најважнијих осигурања за случај изнемоглости и смрти те ренту за децу, условљавајући их временским чекањем, које је изједначено нормалном трајању њихове праксе; будући да надаље нацрт Пројекта стешњава положај адвоката код решавања спорних питања социјалног осигурања на начин, опречан њиховим привредним и сталешким интересима и правима, која им Закон о адвокатима зајамчује, — Савез Адв. комора моли г. Министра правде, да у споразуму са г. Министром за социјалну политику и народно здравље у будућем закону о социјалном осигурању, у колико исти буде из-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

дан на основу већ обелодањеног последњег нацрта Пројекта о социјалном осигурању:

I. Нормира дужност Средишњег уреда, да онај део уплата, што ће га адвокатски приправници и њихови послодавци адвоката по установама Нацрта Пројекта уплаћивати за ренте у случају изнемоглости, старости и за дјечју ренту, имаде концем сваке пословне године рефундирати Мир. Фондовима Адвокатских Комора, који ће с тим износима располагати на начин, који буде или законом одређен или пак споразумом између адвокатских приправника и адвоката, Мир. Фонда Адвокатских Комора утврђен.

II. Измени установе §§ 209. и 210. Пројекта Закона тако да ће цели § 209. н. пр. измењен гласити:

„Код судова социјалног осигурања парничне странке могу бити заступане преко адвоката или преко пуномоћника, који су држављани Краљевине Југославије и уживају сва грађанска права“.

2. Да се у § 210. н. пр. од. 2. изостави последња изрека која гласи:

„Код одређивања ових трошкова суд ће узети у обзир само најнужније потребне трошкове правозаступничког заступања“.

III. Да се у §-у 210. н. пр. од. 3. измени онамо, да ће гласити:

„За заступање пуномоћника, дакле особа, које нису адвокати, не могу се рачунати никакови трошкови“.

Умољава се претседништво Савеза Адвокатских Комора, да овај закључак стави до знања г. Министру Правде те г. Министру за социјалну политику и народно здравље, са молбом за уважање.

VI.

Закон о општем управном поступку и адвокати.

Скупштина Савеза Адвокатских Комора Краљевине Југославије моли г. Министра правде, да изволи на надлежном месту предложити ове измене и допуне Закона о општем управном поступку од 25. XI 1930.

I. У §-у 21. испушта се читав трећи став, а место њега умеће се ова реченица:

„И пуномоћник може као и странка узети празног заступника из редова адвоката“.

II. Други став §-а 22. мења се тако да гласи:

„Као пуномоћници не могу се примити таква лица, која су сумњива или позната као пискарачи (надриписари)“.

III. Друга реченица става другог §-а 66., која почиње с „Ако кажњено лице не плати“, а свршава се „што ће се истом одлуком изрећи“, мења се и надопуњује овако:

„Ако кажњено лице не плати новчану казну у остављеном року, замењује му се ова затвором, изузевши код правних заступника. Замена новчане казне са затвором изрећи ће се истом одлуком“.

IV. § 169. мења се овако:

Свака странка сноси претходно сама своје трошкове проузроковане поступком.

У поступку између двеју или више приватних странака с противним захтевима, покренутом на предлог приватне странке, има побеђена странка, односно покретач поступка, ако одустане од њега, противној странци накнадити све трошкове проузроковане вођењем поступка, који су били потребни ради остваривања и одбране права. О висини и потреби трошкова одлучује власт, која је поступала по својој увиђавности, при чему ће брижљиво оценити све околности.

Ако постоји службено прописана тарифа за висину трошкова, напосе за награде адвоката, онда ће се трошкови одмерити по тој тарифи.

Власт одређује накнаду трошка било у главној одлуци било засебном одлуком. — Противу тих одлука могу се жалити обе странке, и то у случају засебне одлуке самосталном жалбом”.

VII.

Закон о адвокатима у пракси.

Скупштина Савеза Адвокатских Комора Краљевине Југославије препушта Пословном Одбору Савеза, нека одлучи уопште о опортуности захтева да се већ сада мења Закон о адвокатима. Одлучи ли ипак Пословни Одбор, да је такав захтев опортун, има замолити г. Министра правде да прописаним путем изволи предложити Њ. В. Краљу овај

Предлог Закона о изменама и допунама Закона о адвокатима од 17. III 1929.

§ 1.

Закон о адвокатима од 17. III 1929. мења се и допуњује овако:

§ 2.

Из §-а 3, првога става испушта се читава друга реченица, која почиње са „Али ова лица” и свршава са „у том месту”. Место тога додаје се §-у 4. као посебни задњи став ова реченица:

„Лица која су у једном месту вршила судску или коју другу јавну службу дуже од године дана (макар и прекинуто), не могу у томе истом месту бити ни адвокати ни адвокатски правници кроз три године откада су престала вршити дотичну службу у томе месту”.

§ 3.

Задњем ставу §-а 6. додаје се ова реченица: „Овај решава о жалбама у већима састављеним према §§-има 102. и 104. овога закона”.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

§ 4.

У §-у 13., другоме ставу, првој реченици, умећу се између речи „а другу двојицу“ и „предлаже“ речи „и њихове заменике“.

§ 5.

Другоме ставу §-а 32. додаје се ова реченица: „Суд уговора искључује обе надлежности“. (Или: „Суд уговора има ипак предност“.)

§ 6.

У тачки б) §-а 54. мења се број 200 у 1000. Наредни став мења се овако: „Против ове одлуке Одбора нема места правноме леку, осим ако изречена казна премашује своту од дин. 300.—. У таквоме случају одлучује о правноме леку (жалби) Дисциплинско Веће у збору од три члана. Жалба се има поднети у року од 8 дана након доставе писмене одлуке“.

§ 7.

§-у 55., слову г) додаје се иза ријечи „адвоката“: „или адвокатских приправника“.

§ 8.

У §-у 60. додаје се непосредно иза првога става а испуштајући тачку: „код Комора са 500 или мање адвоката, док код Коморе са више адвоката, највише до 24 чланова“.

§ 9.

У § 66. први став, мења се овако:

„Дисциплинско Веће извиђа, доноси своје одлуке и суди у зборовима, који се састоје из председника или његова заменика и још два члана. Изнимно ако има да донесе одлуку по §-у 76. или ако предлог оптужнице тражи дисциплинску казну из §-а 55. тачке в) и г), има збор да састоји од укупно (укључивши председатеља) 5 чланова“.

§ 10.

У §-у 76. умеће се као предзадњи став:

„Ове одлуке доносе се у тајној седници, по саслушању извештаја истражног повереника“.

§ 11.

Ставови трећи и четврти §-а 79. укидају се и мењају овако:

„Акта довршеног извиђаја саопштиће се Заступнику Коморе, који ће за 15 дана од њихова пријема донети један од предлога, како то прописује наредни § 80. О извршеном извиђају известиће се и окривљеник“.

§ 12.

§ 80. мења се овако:

„Након довршеног извиђаја Заступник Коморе или ће предложити допуњење извиђаја у тачно назначеноме правцу или ће

предложити обуставу поступка или ће подићи оптужницу, у којој ће изложити тачке окривљења и све што је потребно за примену усмене расправе.

Сваки од тих предлога доставит ће се Дисциплинскоме Већу. Против предлога за допуњење извијаја или против оптужнице нема правног лека и Дисц. Веће има да учини што је потребно за provedбу тих предлога. Ако напротив Дисциплинско Веће мисли, да се поступак нема обуставити, може против таквога предлога Заступника Коморе и само донети оптужницу било одмах било након допуне извијаја, које ће оно одредити.

Како окривљеник тако и оштећено лице имаду право пре усмене расправе ставити Дисциплинском Већу предлоге за provedбу доказа на усменој расправи. Ако Дисциплинско Веће те предлоге не буде уважило, могу их предлагачи поновити на усменој расправи.

Предлог Заступника Коморе о обустави поступка, након што буде прихваћен по Дисц. Већу, саопштиће се писмено окривљенику, Заступнику Коморе, врховноме државноме тужиоцу, ономе лицу које тврди да је повредом дужности са стране окривљенога оштећено у својим приватним правима и напоскон Одбору Адв. Коморе. Врховни државни тужилац и оштећени имаду против тога предлога право призива за 15 дана након пријема”.

§ 13.

§ 104. мења се овако:

„Поједина Већа саставља за сваки случај претседник Касационог суда тако да једнога судију узме од судија Касационога суда, који су за то сваке године унапред од опште седнице Касационога суда у довољноме броју одређени, а осталу тројицу од адвокатских судија (Адвокатска Дисц. Већа).”

§ 14.

§-у 118. додаје се као задњи или други став:

„Мировински Фондови, основани по Адвокатским Коморама у сврху осигурања, јесу правна лица”.

§ 15.

У §-у 120. испуштају се у првој полуреченици речи „уз награду”, а у другој полуреченици иза речи „у виду заната” додаје се „ма и без награде или протууслуге”, док у истој полуреченици иза речи „осим општинских судова” умеће се „у варошима и пред другим властима”.

§ 16.

Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним Новинама”. Од тога дана престају важити сви прописи било којег закона противни прописима овога закона.

VIII.

Браниоци.

§ 58. Зак. о суд. крив. поступку допушта тамо наведеним лицима да бране само у појединим конкретним случајевима, али не опћенито и у виду заната. С §-ом 58. није се намеравало створити посебну професију бранилаца, јер професионално брањење спада искључиво у делокруг адвоката. Савез Адвокатских Комора Краљевине Југославије моли г. Министра правде да у томе смислу изволи издати Правилник на темељу члана 25. Уводнога закона од 16. II 1929., а у сврху исправне примене §-а 58. Зак. о суд. крив. пост. Ако би се ипак, и крај помањкања потребе на браниоцима, хтело образовати од њих посебну професију, онда мисли Савез Адв. Комора да би се могло то учинити једино по овим начелима, која би имала служити и темељем дотичнога Правилника:

Брањењем у виду заната (или уопште браниоцима могу бити) могу се бавити осим адвоката још само она лица, која су уписана у листини бранилаца, коју води сваки Апелациони суд за своје подручје. Упис у једној листини овлаштује на брањење у читавој држави.

Молбе за упис у листину бранилаца поднашају се дотичноме суду. Овај ће уписати свакога, ко докаже оспособљење у смислу §-а 58. Зак. о с. к. п. Оспособљење за адвоката докаже се одлуком Одбора надлежне Адв. Коморе; оспособљење за јавнога бележника одлуком Одбора надлежне јавно-бележничке Коморе. Оспособљење за судију испитује сам Апел. суд.

Ономе, који докаже то оспособљење, не може се упис ускратити.

О упису, који овлаштује на брањење, издаће Апелациони суд молиоцу декрет.

Браниоци, уписани у листини, дисциплински су одговорни Апелациономе суду. Овај одлучује и о брисању из листине бранилаца. Брисање из листине може бити и дисциплинском казном. Осим тога Апелациони суд брисаће из листине онога, који је био уписан у листину на темељу одлуке Одбора Адв. Коморе а овај касније донесе одлуку, да је бранилац изгубио један од увјета оспособљења.

С онима, који нису уписани у листину бранилаца, а баве се брањењем у виду заната, поступаће се као с надриписарима по прописима §-а 120. Зак. о адв.

IX.

Општа адвокатска тарифа.

Нацрт опште адвокатске тарифе, предложен по референту љубљанске Адв. Коморе дру. А. Урбанцу, предаје се Пословноме Одбору Савеза на проучавање, с овлаштењем да у згодном часу учини све што је потребно за повољно решење питања тарифе у читавој држави.

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Les nouvelles tendances du droit constitutionnel, par **B. Mirkine—Guetziévitch**, Professeur à L'institut des Hautes études internationales et. c. — Paris, Giard, 1931.

Ми смо већ до сада имали прилике да прикажемо у Архиву за правне и друштвене науке дела и радове овог познатог писца јавног права, који се поред својих чисто научних радова из теорије права, истакао још и као организатор у својству генералног секретара Института за јавно право у Паризу. Његово дело које овом приликом приказујемо, јесте у ствари скуп неколико продужених студија, које је писац објавио у току времена у француском часопису *Revue du Droit Public*, али су сада те студије прикупљене у једну књигу, допуњене и проширене и доведене у органску целину.

Ово доста опсежно дело г. Гецевића, које је веома инструктивно и интересантно, не само по теми коју расправља већ и по методу који писац употребљава за своја истраживања, садржи ову материју. У I глави писац говори о проблему рационализације власти; II глава је посвећена принципу јединства јавног права; у трећој се говори о послератним уставима; у четвртој о народном гласању у вези са парламентаризмом; у петој о уставним ревизијама (нарочито је опширно обухваћен случај Аустрије и Пољске); шеста говори о управној власти у диктатурама (где је опширно обухваћен фашизам); најзад у седмој и последњој излаже се на врло интересантан начин политички значај егзекутиве и напослетку следује општи закључак.

Једно од главних тежњи послератних устава јесте према писцу јединство јавног права. У ствари не постоји унутрашње и спољашње јавно право (уставно и међународно), не постоје два правна система већ само један. До сада су у теорији по овоме питању постојала два гледишта: монистичко и дуалистичко. По првом постоји примат међународног права, уставно право је потчињено међународном правном поретку; по другом, постоје два система један поред другог, који су потпуно независни један од другог, унутрашње и спољашње јавно право. Ово друго, дуалистичко схватање и ако не негира постојање међународног права, не признаје јединство јавног права. Монистичко схватање, чији је најбољи представник *Келсен*, одбацује постојање два система и признаје постојање само једног система и то међународног права. Постоји примат међународног права, јер су норме унутрашњег права потчињене у ствари једној вишој норми т. ј. норми међународној. Писац се и то с правом подуже задржава на *Келсеновој* монистичкој теорији коју

сматра чисто логичком, јер су из ње избачени сви социолошки и историјски елементи. Та је теорија конструисана у смислу чисте правне теорије (по његовој *reine Rechtslehre*), која има за подлогу јерархију правних норми (теорија градуације норми *Stufenlehre*). Помоћу ове конструкције Келсен долази до идеје једне једине светске државе, која до душе још није реализована а која нам се већ у садањој епохи намеће правном логиком, јер развитак међународног права неминовно нас води ка једној *civitas maxima*.

И ако се подуже задржао на Келсеновој теорији писац наглашује, да у оквиру ове његове студије неће ближе анализирати ни аргументацију проф. *Tripel*-а ни теорије проф. *Kelsen*-а, већ само текстове послератних устава што му и јесте главни задатак. Ипак зато, писац сматра за дужност да укаже у чему је разлика између њега и Келсена, пошто је и писац присталица монистичког схватања јавног права. Аутор каже, да се начело рационализације власти, које је он нарочито проучавао у историји уставног права, не слаже са дуалистичким схватањем већ је приближнији монистичком управо оном систему који заступа и чији је творац бечки проф. Келсен. Али по мишљењу писца до монистичког схватања може се доћи и другим путем, не преко теорије примата међународног права већ путем метода историјског емпиризма, који долази до изражаја у текстовима послератних устава. Код проф. Келсена, идеја о јединству јавног права почива на логичком схватању јерархије правних норми које све проистичу из једне опште норме и у исто време највише, норме међународног права. И писац тежи монистичкој солуцији проблема, али он не тражи решење у формалној правној логици, већ у правном емпиризму, управо у историјској еволуцији; не у логичким категоријама већ у историјским т. ј. у историјском емпиризму јавног права.

На један врло интересантан начин одбацује писац дуалистичко схватање овог проблема. По њему, човек не може да има две правне свести, једну из спољашњег права другу из унутрашњег. Правна свест, уверење, схватање може бити само једно. Историјски процес може бити само један, јер само у циљу научне класификације ми изолујемо поједине еволуције или догађаје према њиховој природи, националном карактеру, епохи и т. д. Али ма како ми ово вршили у горњем циљу, постоји само једна историјска еволуција која је недељива. Исто тако познато је и то, да се деоба историје на унутрашњу и спољашњу чини само у циљу меџода у настави. Према томе из тога излази, да није могуће изучавати одвојено развитак међународног права од развитка уставног права.

И писац закључује, пошто је и право један део историјске еволуције, и како су и унутрашње и спољашње право израз правне свести, немогуће је на један сасвим вештачки начин одвајати развитак ових форми правног поретка унутрашњег

и спољашњег. Јавно право је јетно, и оно као такво јесте одблесак правне свести једне удаљеније епохе. Унутрашње јавно право и међународно право јесу производ једне и исте историјске средине. Истина, писац додаје на крају ових својих излагања, да примењујући историјску методу на правне феномене, мора да се призна да не постоје баш потпуна коинциденца између ступња развика међународног и уставног права. Али ако оно у потпуности не постоји, напредак права се испољава у тенденцији ка јединству јавног права.

Овај правни прогрес ка јединству јавног права, по мишљењу писца редовно и обично се манифестује у епохама великих историјских покрета. Баш у току одлучних историјских епоха, принцип јединства јавног права испољава се на један особито јасан и императиван начин савременицима. И обично у тим прелазним историјским епохама, налазе места у уставима одредбе и принципи којима се тежи јединству јавног права. Писац узима за пример Француску револуцију и Светски рат. У томе погледу, ова два велика светска догађаја показују чудновату сличност. За потврду овога, писац наводи текстове појединих француских револуционарних устава, као и текстове европских устава после Светског рата.

Ова теорија писца Гецевиха изведена је у ствари из његове основније теорије о рационализацији права, коју писац није конструисао чисто дедуктивно, као формално-логичку категорију, већ емпиријским методом. Тим методом писац долази и до своје теорије јединства јавног права, коју је изложио на један јасан и прецизан начин на основу једне богате и јаке аргументације. Ово је у исто време и најинтересантнији део овог озбиљног дела и зато смо га нешто опширније приказали.

Са овим питањем стоји у тешкој вези и проблем рационализације права, који су послератни уставни покушаји да реше у циљу што потпунијег остварења правне државе. То је у ствари претварање политике у право и подвођење под правни поредак што већег броја социјалних односа. Јавни политички живот све се више увлачи у право тако, да су се досадањи политички обичаји и политичка схватања почели претварати у право (то је нарочито случај са Аустријом, Немачком, Пољском и Чехословачком) Писац нарочито истиче феномен „рационализације права“ продирањем начела међународног права у текстове послератних устава. У тој чињеници види писац стварне покушаје за остварењем идеје јединства јавног права, коју је писац, као што смо горе навели, изложио и нарочито образложио.

Изучавање нових послератних устава писац чини нарочито с догледом на *уставну технику*, као што се и стара „Декларација права“ из 1879, може једино посматрати са гледишта уставне технике револуције; ове чињенице треба изучавати у

њиховој историјској реалности, методом историјског емпиризма. Изучавајући те нове уставе, утврђује се, да они дају свим нова решења личним и политичким слободама. Старе солуције се замењују новим и тако се старе декларације преображавају у нове. Главне тенденције нових устава јесу у главном њихове социјалне тежње и међународна заштита неких начела из Декларације права одн. ограничење уставотворне власти Декларацијом права, а што се данас нарочито испољава у међународним уговорима и у установи Друштва Народа. Социјални односи све се више правно уређују, породица, брак, заштита економски слабих и др. па чак и сама својина, коју смо наследили из рим. права као *plena in re potestas* добива новим уставима велика ограничења, а радничко законодавство толико је постало широко да се може с правом рећи да су социјални односи у данашњој држави у врло великој мери рационализовани. Право све више продире у све феномене социјалног живота; „мрежа права“ стеже све више социјалну област, што је раније потпуно измицало регулисању од стране државе. У модерној држави државна интервенција нагло расте и државни задаци постају све сложенији. Стара доктрина о личној слободи индивидуалистичке правне школе почиње да се губи. Данашња држава се не задовољава само правном независношћу појединаца, већ је дужна да ствара минимуме услова за социјалну независност појединаца. На место индивидуализма долази солидаризам и социјализам. Наступа ограничење личне слободе у циљу социјалне заштите пој динаца, у име друштвених интереса. То је потпуна трансформација индивидуалистичке доктрине; коју нови, послератни устави међу сада у други ред. Нове државне обавезе састоје се сада: у заштити породице, јавне наставе, организације економског живота, у нарочитим схватањима о приватној својини и т. д. У потврду ове своје тезе писац наводи одредбе разних нових устава којима се регулишу социјални и економски односи и културни развитак.

Исто тако су веома интересантна излагања писца о односу између декларације права и уставотворне власти, онако како су их нови устав схватили. Ова јерархија правних норми коју је још Диги формулисао стављајући декларацију изнад устава, налази се јасно дефинисања у новом уставу за Мекленбург-Шверин, у коме се изреком каже, да „основна права“ сачињавају руковод и имају обавезну снагу како за уставотворну и законодавну власт тако још више и за управу. Према томе, према одредбама већине нових устава, ни сама уставотворна власт није више неограничена, пошто је подвргнута начелима конституисаним у Декларацији права.

Напоследку писац констатује, да је својим истраживањима дошао дотле, да се може утврдити, да је ово ограничење уставотворне власти везано за међународну заштиту „права

човека и грађанина“. Ова је заштита међународним уговорима нарочито предвиђена за народносне мањине. Тиме је извршено и међународно признање ових чињеница, и ово начело прешло из сфере уставног у сферу међународног права. Стварати међународну заштиту човекових права, по мишљењу писца заиста је прави хуманитарни идеал којим се тежи да се од човека створи прави грађанин света.

То су у главним потезима изнете идеје г. Гецевића, које су као што се види, не само интересантне већ и смеле. Он несумњиво долази у ред оних правних писаца, који називу сумрак старих доктрина, и који и ако још нису створили ништа ново, ипак указују нове путеве којима ће вероватно кренути будућа еволуција правних схватања. Ово дело писца г. Гецевића, који у савременој европској науци заузима већ сада висок ранг, остаће дело од трајне вредности, које је тим још интересантније што по оригиналности замисли и методу истраживања, стоји у јакој супротности са досадашњим гледиштима.

Др. Данило Ј. Данић.

„БРАНИЧ“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ МЕСЕЧНО

Доноси актуелне чланке из теорије свих правних наука, саопштења из судске и управне праксе, домаће и стране — са коментарима, чланке којима је смер заштите интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења адвокатских комора, које „Бранич“ имају за свој орган.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду, коју претставља претседник Обрад Благојевић.

Уредник „Бранича“ је претседник Адвокатске коморе у Београду Обрад Благојевић.

„Бранич“ се шаље адвокатима — члановима Коморе бесплатно. За нечланове претплата стаје 120— дин. годишње; за адв. приправнике, судије и судијске приправнике 60— динара годишње; поједини број 10— дин.